

Teija Österlund

YRITTÄJYYDEN OPPIMISYMPÄRISTÖ SATAEDUN HIUS- JA
KAUNEUDENHOITOALALLE

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto
Johtamisen ja palveluliiketoiminnan koulutusohjelma
2019

YRITTÄJYYDEN OPPIMISYMPÄRISTÖ SATAEDUN HIUS- JA KAUNEUDENHOITOALALLE

Österlund, Teija

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto, Johtamisen ja palveluliiketoiminnan koulutus-ohjelma

Marraskuu 2019

Sivumäärä: 51

Liitteitä: 2

Asiasanat: Oppiminen, tiimioppiminen, tiimiopettajuus, yrittäjyyskasvatus, yrittäjyys

Opinnäytetyön aiheena oli luoda yrittäjyyden oppimisympäristömalli Sataedun hius- ja kauneudenhoitoalalle. Tavoitteena oli, että opiskelijoilla on mahdollisuus työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen ja yrittäjämäiseen työskentelyyn sekä yrittäjyyden ko-keiluun oppilaitoksen parturi-kampaamo-kauneushoitolassa.

Aihe opinnäytetyöhön syntyi All-in yrityskiihdyttämöhankeessa osin ja sen kehittäminen jatkui Oi-hankkeessa. All-in hankkeessa rakennettiin mentoriverkosto Satakun- taan, jonka seurauksena järjestettiin erilaisia yrittäjyystapahtumia, toimialariippumat- tomia yrittäjyysopintoja sekä kehitettiin mentorointiprosessi. Oi-hankkeessa ideoitiin ja kehiteltiin uudenlaisia toiminnallisia ratkaisuja oppimisympäristöjen kehittä- miseksi.

Tutkimuksen teoreettisessa osassa aihetta lähestyttiin oppimisympäristön, yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta. Oppimisympäristöjä tarkasteltiin yrittäjyyteen ja yritteliäisyyteen oppimisen näkökulmista. Yrittäjyyden teoriassa tarkasteltiin yrittä- jyykskasvatusta ja tiimioppimista.

Työn empiirisessä osassa tehtiin opiskelijakysely. Lisäksi alan opettajilta ja koulutus- päälliköltä teemahaastattelujen avulla haettiin tietoa siitä, kuinka eri toimipaikoissa Fiinixiä on kokeiltu lukuvuoden 2018-2019 aikana. Opinnäytetyö oli laadullinen ke- hittämistutkimus, jonka konkreettisena tavoitteena oli luoda malli yrittäjyyden oppi- misympäristöstä Sataedun hius- ja kauneudenhoitoalalle. Lähestymistapana oli kon- struktiivinen tutkimus, tarkoituksena oli tuottaa innovatiivisia konstruktioita, jonka avulla pyrittiin tarjoamaan yrittäjyyden ja työpaikalla tapahtuvan oppimista oppilai- toksen omassa parturi-kampaamo-kauneushoitola Fiinix-Helmessä ja Fiinix-Salon- gissa.

Kehittämistyön tuloksena syntyi malli, joka pitää sisällään toiminnan liikeidean, toi- mintatavat, aikataulutuksen lukujärjestyksin, hius- ja kauneustiimin opettajalta ja oh- jaajat, yhteisen markkinoinnin ym. Malli pitää sisällään koulutus- ja oppisopimuksella mahdollistavan yrittäjyyden opiskelun ja ammatillisten tutkinnon osien suorittamis- mahdollisuuden oppilaitoksen työelämäkohtaisessa yrittäjyyden oppimisympäris- tössä.

GUIDELINES HOW TO CREATE LEARNING ENVIROMENT FOR ENTREPRENEURS IN SATAEDU'S HAIRDRESSING AND BEAUTY CARE SECTOR

Österlund, Teija

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Leadership and Business administration

November 2019

Number of pages: 51

Appendices: 2

Keywords: Learning, teamlearning, teamteaching, entrepreneur education, entrepreneurship

The purpose of this thesis was to create learning enviroment method for entrepreneurs in Sataedu's hairdressing and beauty care sector. The target was to provide students opportunity to study work based learning and as well skills of entrepreneur in SATAEDU's hairddressing and beauty salon department.

The subject of this thesis was born partly in All-in business acceletor project. The development was still going on in Oi-project. In All-in project were build mentory network to Satakunta. And as a result there were organized different kinds of entrepreneur meetings, industry independent entrepreneur education and also there were created mentoringprocess. In Oi-project was innovated new kinds of functional solutions to develop learning enviroment.

The theoretical part of the thesis was approached from the perspective of the learning environment, entrepreneurship and entrepreneurship education. Learning enviroments were reviewed from entrepreneurship and entrepreneur education point of view. The theory of entrepreneurship were reviewed at entrepreneurship education and team learning.

In the empirical part of the thesis was made a student survey. In addition was interviewed beauty care sector teachers as well as the education managers on how Fiinix has already been tested during the session 2018-2019. The thesis was a qualitative development study with the specific target of creating a method of an entrepreneurial learning environment for Sataedu's hairdressing and beauty care sector. The approach was constructive research. The target was to produce innovative constructions to provide entrepreneurship and work-based learning in the school's own hairdressing and beauty salon Fiinix-Helmi and Fiinix-Salon.

This thesis was based not only on the questionnaire, but also viewed on the source materials. As a result of this thesis, a model was created that includes business idea, operating procedures, timetables for teachers and instructors of the hairdressing and beauty team, joint marketing, etc. The model includes the possibility of studying and completing parts of a vocational examination through an education and apprenticeship contract in an academys work-based entrepreneurial.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TAUSTAA	8
2.1	All-in -hanke, lähtökohtana	8
2.2	Oi-hanke, toiminnan suunnittelun käynnistäminen	10
2.3	Tarkoitus ja tavoitteet	12
2.4	Teoreettinen viitekehys.....	13
2.5	Opinnäytetyön raportin rakenne	15
3	TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTO.....	16
3.1	Konstrukttiivinen tutkimus	17
3.2	Laadullinen ja määrällinen tutkimusmenetelmä	19
3.3	Määrällisen tutkimusaineiston analysointi.....	20
4	OPPIMISYMPÄRISTÖT.....	21
4.1	Oppiminen ja oppimiskäsitteet.....	23
4.2	Yrittäjyyteen, yritteliäisyyteen oppiminen sekä siihen ohjaaminen	26
5	YRITTÄJYYSKASVATUS	27
5.1	Yrittäjyys ja yrittäjyyskoulutus.....	28
5.2	Ohjaajien rooli yrittäjyyskasvatuksessa	29
5.3	Tiimiyrittäjyys.....	30
5.4	Osuuskunta, kevytyrittäjyys ja toiminimiyrittäjyys yrittäjyyskasvatuksessa.....	30
6	YRITTÄJYYS OSANA YRITTÄJYYSKASVATUSTA SATAEDUSSA.....	33
6.1	Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto ja yrittäjyys tutkinnon perusteissa.....	34
6.2	Osuuskuntayrittäjyys Sataedun Fiinix-Salongissa ja Fiinix-Helmessä	35
6.3	Toiminimiyrittäjyys ja oppiminen oppisopimuksella yrityksessä vaihtoehtona Fiinixille ja oppilaitokselle	37
6.4	Yritteliäisyyteen ja työelämäosaamiseen oppiminen Fiinix-Salongissa ja Fiinix-Helmessä.....	39
7	YRITTÄJYYDEN OPPIMISEN MALLI HIUS- JA KAUNEUSALOILLE	40
7.1	Opiskelijakysely.....	41
7.2	Haastattelut	41
7.3	Taustatiedot kyselyyn ja haastatteluun osallistuneista.....	42
7.4	Tutkimustulokset.....	42

7.4.1 Käyttöönotto ja jalkauttaminen toiminnan osaksi	44
7.4.2 Tulosten mallintaminen eri opintoaloille.....	45
7.4.3 Kehittämistyön tulevaisuus	45
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET.....	47
LÄHTEET.....	49
LIITTEET	

1 JOHDANTO

”Yhteiskunnan ja elinkeinoelämän muuttuvat tarpeet ovat oleellisesti vaikuttaneet oppilaitosten yrittäjyyskasvatukseen ja opetuksen sisältöön, tavoitteisiin ja opettajan työhön. Tänä päivänä on osattava ennakoivasti ottaa huomioon koulutuksen ja työelämän muutokset. Kasvatuksen ja opetuksen lisäksi oppilaitosten tehtävänä on tuottaa sellaista kompetenssia ja uudenlaista kvalifikaatiota, joilla yksilöt pystyvät vastaamaan työelämän osaamisvaatimuksiin ja tarpeisiin. Hyvässä oppilaitoksen toimintakulttuurissa tunnistetaan oppimisympäristön haasteita ja mahdollisuuksia, mahdollistetaan yrittäjämäinen oppiminen ja etsitään erilaisia pedagogisia ratkaisuja toimintaa kehittämään. Opettajalta odotetaan innovatiivista otetta ja yritteliäisyyttä toimintakulttuurin omaksumista ja pedagogista taitoa yrittäjämäisen oppimisympäristön hyödyntämiseen ja kehittämiseen ja kykyä toimia työelämän verkostoissa.” (Viljanen 2017, 1, Heinilä, Kalli & Ranne 2009, 28–30 mukaan.)

Ammatillisen koulutuksen reformin 2018 myötä oppilaitoksissa on tullut tarve kehittää uudenlaisia toiminnallisia ratkaisuja oppimisympäristöjen kehittämiseksi. Oppilaitoksilla on ollut jo reformia ennakoivia yhteistyöhankkeita eri oppilaitosten ja toimijoiden kesken. Tämän työn pohjana on toiminut All-in yrityskiihdyttämöhanke (2016–2018), jossa All-in yrityskiihdyttämön avulla rakennettiin mentoriverkosto toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa Winnovassa ja Sataedussa sekä Diakissa Samkin yrityskiihdyttämömallin mukaisesti aktiivisen mentoriopettajien yhteistyön myötä. Tärkeimpiä elementtejä mallissa olivat yrittäjyystapahtumat, toimialariippumattomat yrittäjyysopinnot ja mentorointiprosessi.

Haasteita yrittäjyyskasvatukseen toteuttamiseen oppilaitoksessa tuovat eri toimijatahojen erilaiset näkemykset ja tavoitteet. Kun vielä huomioidaan, että yrittäjyyden määrittymiseen vaikuttavat ympäröivän yhteiskunnan ja elinkeinoelämän lisäksi monet muut toimijat (esim. media), jotka yhä voimakkaammin ovat vaikuttamassa myös opiskelijoiden käsityksiin yrittäjyydestä, opettajilla ja koululla tulisi olla yhtenäinen käsitys yrittäjyydestä ja ottaa yrittäjyyskasvatus mukaan koko oppilaitoksen toimintaan. (Felin, Kollár, Koistilainen, Marjanen, Martikkala, Mikkola & Nieminen 2018.)

Usein yrittäjyysopetuksen sisällöt käsittävät liiketoimintaan liittyviä aiheita, kuten liiketoimintasuunnitelman laatimista, talouden hallintaa ja markkinointia - riippumatta siitä, mitä yrittäjyyskasvatuksella tavoitellaan. Yrittäjyyden opetuksessa yrittäjyyden käsite on kuitenkin laajentunut yrityksen perustamista kattavammaksi ja siirtynyt pois puhtaasti liiketoimintaan keskittyvästä yrittäjyysopetuksesta kohti yrittäjyysvalmiuksien kehittämistä. Niillä opiskelija pärjää millä tahansa elämän alueella, työssä, koulussa ja vapaa-ajalla.

Oppilaitostasolla olisikin keskusteltava, onko tarkoitus oppia ymmärtämään yrittäjyyden merkitystä, jolloin opetuksen tavoitteena on, että opiskelijat oppivat yrittäjyydestä (esim. luennot, kirjallisuus, vierailijat) vai opetetaanko yrittäjäksi? Onko opetuksen tavoitteena valmentaa yrittäjänä toimimiseen vai halutaanko oppia yrittäjämäisiä toimintatapoja yrittäjyysprojekteissa, peleissä ym.? On myös mahdollista, että yrittäjyysopetuksen tavoite on näiden kolmen yhdistelmä erilaisin painotuksin.

Tämän työn tarkoituksena on toukokuussa 2018 lähteä rakentamaan yrittäjyyden työympäristöä osaksi oppilaitoksen normaalia opetustoimintaa. Työn tuloksena luodaan uusi malli toteuttaa työssäoppimista Sataedun oppilaitoksen omassa yrityksessä, tarjota opiskelijoille mahdollisuutta olla työssäoppimassa ja suorittaa näyttöjä oppilaitoksessa. Edellisten lisäksi opiskelija voi kokeilla yrittäjyyttä sopimusyrittäjän roolissa Osuuskunta Satapro:n kautta. Lopputulemana toivotaan, että pilotoinnin pohjalta lukuvuoden 2018-2019 aikana luotua mallia voidaan käyttää hius- ja kauneudenhoitoaloilla osana opetusta sekä monistaa käyttöön ja kokeiluun myös muilla opintoaloilla, huomioiden kullekin alalle sen tyypilliset ominaispiirteet.

2 TAUSTAA

Sataedussa yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyyden kehittämistä pidetään tärkeänä toimena ja yrittäjyyskasvatuksen edistämiseen ja yrittäjämäisen toiminnan näkyväksi tekeminen koetaan oppilaitoksen yhteisenä tavoitteena. Tällä hetkellä Sataedussa koulutusratkaisut ja opintopolut ovat muuttuneet yhä enemmän joustaviksi ja yksilöllisimmiksi ja osa oppimisesta tapahtuu työpaikoilla.

”Kiihtyvällä vauhdilla tapahtuvat yhteiskunnalliset muutokset ovat osaltaan haastaneet oppilaitoksen järjestäjille uusia vaatimuksia: On kyettävä ennakoivasti ottamaan huomioon työelämässä tapahtuvat muutokset sekä reagoimaan samanaikaisesti opettajan työssä tapahtuviin tekijöihin ja osaamisen vaatimuksiin, jotka edellyttävät myös opettajalta yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyyden kehittämistä. Yrittäjämäinen toimintaympäristö lisää tunnetusti oppilaitoksen vetovoimaisuutta ja sitä voidaan pitää kilpailukyvyyn ja elinvoimaisuuden merkittävänä tekijänä.” (Viljanen 2017, 8.)

Sataedussa vetovoimaisuutta lisätään yrittäjämäisiä oppimisympäristöjä rakentamalla, yrittäjyyskasvatuksella sekä yrittäjyyden opetuksen sisällöllisellä kehittämisellä. Edellisten lisäksi se kattaa opettajien ja opiskelijoiden yrittäjämäisten valmiuksien kehittämisen. Yrittäjämäinen toiminta pyritään integroimaan opetukseen eri opintoaloilla. Sataedu on ollut aktiivisesti mukana Satakunnan oppilaitosten yhteisissä yrittäjyyttä sekä erilaisia pedagogisia ratkaisuja kehittävässä yhteistyöhankkeissa.

2.1 All-in -hanke, lähtökohtana

Satakunnan yhteisen All-in yrityskiihdyttämön kehittämistyö käynnistyi vuoden 2015 lopussa Satakunnan ammattikorkeakoulun johdolla. All-in yrityskiihdyttämö on Satakunnan korkeakoulujen (SAMK ja DiaK) ja Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikön (Tukkk) sekä toisen asteen ammatillisten oppilaitosten (Sataedu ja Winnova) yhteinen ESR-hanke. (Felin, Kollár, Koistilainen, Marjanen, Martikkala, Mikola & Nieminen 2018, 3.)

Yhteistä yrityskiihdyttämöä luotiin Saras Saravathyn toiminnallisen yrittäjyyden periaatteita noudattaen. Yrittäjyyskasvatuksen ja -opetuksen näkökulmasta toiminnallisuuteen pohjautuva yrittäjyysajattelu korostaa opiskelijan omien vahvuuksien ja osaamisen tunnistamista, verkostoitumisen tukemista opintojen eri vaiheissa sekä luovuuden ja yhteistoiminnallisuuden edistämistä. (Felin ym. 2018, 3.)

All-in yrityskiihdyttämössä on luotu ammatilliselle toiselle asteelle SAMKin yrityskiihdyttämömallin pohjalta omia työkaluja opiskelijoiden mentorointiprosessiin ja näin kehitetty toimivaa yhteistä yrityskiihdyttämöä. Yhteisten toimenpiteiden kautta tuotiin tasalaatuisuutta yrittäjyyskasvatukseen. Tärkeimpiä toimintamuotoja yhteisen yrityskiihdyttämön luomisessa ovat olleet yhteiset tapahtumat, joilla saadaan aikaan kiinnostusta yrittäjyysopintoihin, intentiokyselyt, joilla tunnistetaan mentorointiprosessista kiinnostuneet opiskelijat ja itse mentorointiprosessi. (Felin ym. 2018, 3.)

All-in -hankkeen aikana aloitti oppilaitoksissa 12 yrittäjyysmentoria. Hankkeen aikana järjestettiin 35 erilaista yrittäjyyteen liittyvää tilaisuutta, joissa vieraili yli 3000 opiskelijaa. Ilttiset eli yrittäjyystarinoiden iltapäivän tilaisuudet järjestettiin vuorotellen eri oppilaitoksissa kerran kuukaudessa. Pop-up yrittäjyysiltapäivä järjestettiin kerran vuodessa Porin Puuvillan kauppakeskuksessa ja samassa yhteydessä järjestettiin liikeideakilpailu All-in Pitch, jossa oli eri kouluasteille omat kipailusarjansa. Hankkeen aikana aloitettiin yhteensä 293 mentorointisuudetta opiskelijoiden kanssa, joiden seurauksena syntyi 121 yrittäjää ja 55 Nuori Yrittäjyys eli NY-yritystä sekä yksi patenttihakemus. Lisäksi hankkeen aikana tuotettiin oppimateriaalia yrittäjyyteen sekä yrittäjätarinavideoita. (Felin, Kollár ym. 2018, 9.)

All-in -hankkeen aikana syntyi alustavaa ideaa siitä, miten yrittäjyyttä voitaisiin toteuttaa, kokeilla ja oppia oppilaitoksen omissa oppimisympäristöissä. Tällöin inspiroituneina yrittäjyysmentoreina kollegani lehtori Susanna Kyöstin kanssa kehitimme ideaa Inspasta, koko oppilaitoksen käsittävästä yrittämisen oppimisympäristöstä teorialatasolla ja tämä jäi ajatuksena pohdittuna minua, kunnes sain mahdollisuuden viedä asiaa eteenpäin Oi-hankkeeseen.

2.2 Oi-hanke, toiminnan suunnittelun käynnistäminen

Ammatillisen koulutuksen reformin 2018 myötä oppilaitoksissa on tullut tarve kehittää uudenlaisia toiminnallisia ratkaisuja oppimisympäristöjen kehittämiseksi.

Oi-hankkeessa oli seuraavia tavoitteita: Haetaan ideoita opetuksen kehittämiseen! Tavoitteena on luoda monipuolisia pedagogisia ratkaisuja ja työelämälähtöisyyttä. Sataeduun halutaan opiskelemaan ja opiskelujen jälkeen työllistyään. Oi-hankkeessa pohditaan: Miten haluat kehittää opetusta? Miten opiskelijat ovat aidosti toteuttajina mukana? Yhdessä oman alan toisten toimijoiden kanssa? Entä toisen alan kanssa yhteistyössä?

Oi-hanke perustuu erilaisiin projektipajoihin, me järjestämme palvelutapahtumia ja/tai tehtäväkokonaisuuksia, esittelytilaisuuksia, teemme erilaisia materiaalityötuoksia, asiakaskyselyjä yms. ideoita, toteutusympäristönä opiskelijan tai opiskelijatiimin työpaikka, oppilaitos tai muu, pajaryhmät opintoalakohtaisia tai alojen välisiä, pajojen kesto; lyhyitä tai lukukauden kestäviä ja opintojen sisään integroitua. (Sataedu 2018)

Oi-hankkeen osana, tavoitteena on luoda Sataedun hius- ja kauneushoitoalojen parturi-kampaamo-kauneushoitoloihin Salonkiin Kokemäellä ja Helmeen Kankaanpäässä yrittäjyyden oppimisympäristön toteutussuunnitelma hius- ja kauneushoitoalanopintoihin. Tälle kehittämistyölle pohjaa luotiin jo All-in -hankkeessa tiiminä kollegani lehtori ja yrittäjyysmentorina Susanna Kyöstin kanssa, kun ideoimme koko oppilaitosta ja kaikkia opintoaloja käsittävää Inspa yrittäjyyden oppimisympäristöä. Inspa oli yhteinen työnimi oppilaitoksen kaikkien alojen yrittäjyyden oppimisympäristö-työsaleille. Tämä nykyinen opintoalaan liittyvä pienimuotoisempi kehittämistyö aloitettiin Oi-hankkeessa toukokuussa 2018. Tavoitteena on mahdollistaa hius- ja kauneushoitolassa työskentely opinnoissa, osuuskuntayrittäjyys työpaikalla tapahtuvan oppimisen vaihtoehtona Salongissa ja Helmessä muutamana päivänä viikossa työelämän aukioloaikoja vastaten sekä mahdollisesti kesäaikana.

Oi-hankkeeseen, Sataedun Salonkiin ja Helmeen liittyvä molempien oppilaitosten hius- ja kauneushoitoloita koskeva opiskelijakysely tehtiin alan opiskelijoille toukokuussa 2018. Kyselyssä selvitettiin opiskelijoiden halukkuutta työskennellä yrittäjä-

mäisesti oppilaitoksen hius- ja kauneushoitolassa eri pituisina jaksoina opintojen aikana. Uudelle yrittäjämäiselle Salongille ja Helmelle yhteiseksi nimeksi muodostui Fiinix-etuliite eli Fiinix-Salonki ja Fiinix-Helmi. Fiinix-etuliite kertoo siitä, että työskentely eroaa opiskelijayrittäjyyden ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen oppilaitoksessa vuoksi oppilaitoksen normaalista työsali- ja harjoitustoiminnasta.

Suurin osa hius- ja kauneushoitoalan opiskelijoista työllistyy yrittäjiksi. Yrittäjyys on uudessa opetussuunnitelmassa keskeisessä osassa suuntautumisvaihtoehtoina ja tukee opiskelijan siirtymistä työelämään joustavasti opintojen aikana ja niiden jälkeen. Työelämän kaltaisessa oppimisympäristössä on mahdollisuus suorittaa työpaikalla tapahtuvana oppimisena monipuolisesti sekä eri suuntautumisvaihtoehtoja, että näyttöjä, niiltä osin kuin niitä ei ole mahdollisuus tehdä työpaikalla oppilaitoksen ulkopuolella (esim. Näytön työkokonaisuuksia, joihin ei työpaikalla ole tuotantovälineistöä, koneita, laitteita tai työaineita). Hius- ja kauneushoitolatoiminta mahdollistaa oppilaitoksen tilojen käyttöasteen lisäämisen, hyödyntämisen, oppilaitoksen työn ja osaamisen markkinoinnin sekä mahdollisuudet järjestää opiskelijatyönä erilaisia työ- tai muita tilaisuuksia yritysten, yhteisöjen ym. toimijoiden kanssa. Hius- ja kauneushoitolatoiminta mahdollistaa opiskelijan osallistumisen hänelle kotipaikkaa lähinnä toimivaan työpaikkaan.

Opiskelijakysely toteutettiin toukokuun 2018 aikana. Siinä selvitettiin halukkuutta työskennellä oppilaitoksen uudessa Fiinix-Salongissa Kokemäellä tai Fiinix-Helmessä Kankaanpäässä. Hius- ja kauneushoitolatoiminnan toteutussuunnitelma ja aikataulusuunnitelma luonnosteltiin lukuvuodeksi 2018-2019 toukokuun 2018 aikana. Markkinointiyhteistyön aloittaminen ja yhteissuunnittelu viestintätiimin ja graafisen alan opettajien ja opiskelijoiden kanssa toteutettiin toukokuussa 2018. Elokuussa 2018 toteutussuunnitelma integroitiin alan lukujärjestyksiin sekä sovittiin ohjausresursseista alan toimijoiden kesken. Hius- ja kauneushoitolatoiminnasta ja mahdollisuudesta työskennellä oppilaitoksessa informoitiin kaikkia alan opiskelijoita. Elo-syyskuun aikana Fiinix-Helmi Kankaanpäässä käynnisti toimintansa torstai päivisin mukaillen paikallisten yritysten aukioloaikoja toiminnassaan, ohjaavana opettajana jatkoi tässä ryhmänohjaaja. Kokemäellä Fiinix-Salonkia käynnisteltiin syksyn 2018 aikana, mutta pula tekijöistä eli opiskelijoista esti kokeilun. Positiivista tämä epäonnistuminen oli siinä mielessä, että kaikilla opiskelijoilla oli riittävästi työtä tarjolla koulutussopimuspaikoissaan.

2.3 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyö on luonteeltaan työelämälähtöinen kehittämistyö, jossa sovelletaan konstruktivistista lähestymistapaa. Työn tarkoituksena on tuoda uusi toimintamalli jo alkaneelle Sataedun yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjämäisen toimintakulttuurin kehittämistyöhön hius- ja kauneudenhoitoalalle. Kehittämistyö pyrkii samalla vastaamaan ajankohtaisiin koulutuspoliittisiin kysymyksiin ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin, yrittäjyyskasvatukseen, yrittäjyyteen sekä pienyrittäjyyden osatekijöihin hius- ja kauneudenhoitoalalla. Lisäksi se auttaa tarttumaan niihin haasteisiin opintoalalla (mm. tiettyjen tutkinnonosien järjestäminen työpaikoilla), joita jo oppilaitoksessa tiedostetaan. Edelliseen esimerkkinä yrityksessä toimiminen 15 osp tutkinnonosa, jossa näyttönä seurataan jonkin yrityksen yritystoimintaa 2-3 kk:n ajalta ja toisena yritystoiminta 15 osp tutkinnonosa, jossa näyttönä tehdään liiketoimintasuunnitelma yritykselle. Luonnollisinta on tehdä näyttö oman yritystoiminnan kehittämiseksi tai työpaikalle, jossa suorittaa työpaikalla tapahtuvaa oppimista. Kohdeorganisaatiossa yrittäjyyden edistämisen elementtejä on ollut tarjolla, mutta niiden hyödyntäminen on ollut hajanaista opintoaloittain.

Lisäksi yrittäjyyskasvatuksen jalkauttaminen oppilaitosten arjessa ja opetustyössä koetaan Sataedussa yleisestikin haasteelliseksi ja moninaiseksi. ”Tällä hetkellä monet opiskelijat eivät ole kovin kiinnostuneita valitsemaan valinnaisia yrittäjyysopintoja ja usein yrittäjyyttä edistävä toimintatapa jää yksittäisten yrittäjyydestä innostuneiden opettajien varaan.” (Viljanen 2017, 9.)

Toisaalta taas useilla Sataedun opintoaloilla yrittäjyysopintoja sisältyy jo melko kattavasti oman alan opetussuunnitelmaan. Oppilaitoksessa tapahtuva yrittäjämäinen työskentely vaatii etukäteissuunnittelua, alustavaa aikataulutusta lukujärjestyksen osaksi, ohjauskysymysten selvittelyä ja siitä sopimista sekä työpajan ohjaajan/ohjaajien nimeämistä jaksoittain sekä markkinoinnin suunnitteluyhteistyötä viestintätiimin kanssa, tämä työ aloitettiin Oi-hankkeessa keväällä 2018.

”Työ koostuu raportista ja se sisältää työn pohjalta esiin nousseiden kehittämistoimenpiteiden suunnittelun ja keskeiset lähtökohdat yrittäjyyden- ja yrittäjyyskasvatuksen,

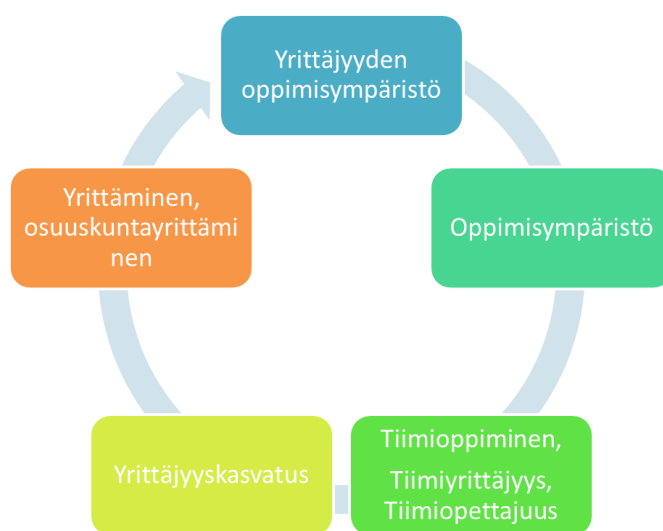
tiimioppimisen ja tiimiyrittäjyyden osaamisen kehittämiseksi.” (Viljanen 2019, 9.) Ta-
voitteena on tuottaa toimintamalli Sataedulle. Toimintamalli sisältää etukäteissuunni-
telman siitä, miten yrittäjämäinen työskentely nivotaan osaksi opintoja ja lukujärjes-
tykseen sekä miten tämä sijoittuu koko lukuvuoden aikataulutukseen opintoalalla. Toi-
minnan malli käsittää myös jaksoille ohjaajan nimeämiset opintoalan sisällä sekä oh-
jauksen, että valmentamisen jaksoille. Markkinoinnin suunnittelu jaksoille tehdään yh-
dessä opiskelijoiden ja Sataedun viestintätiimin kanssa. Tämän mallin avulla hius- ja
kauneudenhoitoalalla sekä mahdollisesti myös eri koulutusaloilla voidaan kehittää
yrittäjyyskasvatusta. Yrittäjyyttä edistävillä oppimisprosesseilla, kuten oman työn ko-
konaisvaltaisella suunnittelulla ja toteutuksella aina aikataulutuksesta markkinointiin
ja oppimisympäristöihin, jotka vastaavat aitoja työelämän ympäristöjä voidaan vaikut-
taa yrittäjyyskasvatuksellisen oppimiskulttuurin rakentumiseen oppilaitoksessa.

Tutkimustehtävä jäsennetään seuraaviin kysymyksiin: Miten aiemmin toteutettuja
yrittäjyyden kehittämishankkeita voidaan hyödyntää yrittäjyyttä edelleen kehitettäessä
Sataedun hius- ja kauneudenhoitoalalla? Miten opettaja voi tukea ja edistää opiskelijan
yrittäjämäistä ajattelua ja toimintaa sekä yritystoimintaa pohtivaa opiskelijaa? ”Min-
kälaisilla pedagogisilla ratkaisuilla ja oppimisympäristöillä voidaan parhaiten edistää
yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjyyden oppimista (Viljanen 2019, 10.)” Sataedun hius-
ja kauneudenhoitoalalla? Minkälaisia työelämä- ja yrittäjyyden osaamistaitoja tarvi-
taan siirryttäessä työelämään joustavasti opintojen aikana tai niiden jälkeen hius- ja
kauneudenhoitoalalla?

2.4 Teoreettinen viitekehys

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään yrittäjyyden ja yrittäjyyskas-
vatuksen eri ilmiöitä, tiimioppimista ja tiimiyrittäjyyttä. Lisäksi käsitellään eri yritys-
muotoja; toiminimi, kevytyrittäjyys ja osuuskuntayrittäjyys sekä oppimista ja ohjaus-
osaamista tässä kontekstissa. Toiminimi, kevytyrittäjyys sekä osuuskuntayrittäjyys on
valittu tässä työssä tarkasteluun, koska ne ovat todennäköisimmät pienyrittäjyyden
muodot, joilla yritystoimintaa lähdetään kokeilemaan opintojen aikana tai välittömästi
niiden jälkeen. Yhä useampi hius- ja kauneudenhoitoalan opiskelija työllistää itsensä

osin tai kokonaan juuri edellä mainituilla yrittäjyyden muodoilla. Teoreettinen viitekehys tarkastelee yrittäjyyskasvatusta Sataedussa ja hius- ja kauneudenhoitoalalla, yleisesti ja ammatillisessa koulutuksessa. Opinnäytetyöni pääpaino kohdentuu erityisesti yksilön ja tiimin kehittymiseen yrittäjämäisiksi toiminnoiksi ja toimijoiksi sekä niihin liittyviin tekijöihin. Kirjallisuuskatsauksessa perehdytään oppimiseen, tiimioppimiseen pedagogisiin näkökulmiin ja yrittäjyyden oppimiseen, oppimiskäsityksiin ja ohjaamiseen sekä yrittäjämäisen oppimisympäristön mahdollisuuksiin. Keskeisinä käsitteinä nostan esiin yrittäjyyden, yrittäjyyskasvatuksen, tiimioppimisen, tiimiyrittäjyydens ja oppimisympäristöt. Lisäksi keskeistä on yhdessä tekeminen yhteisen tavoitteen eli yrittäjyyden eteen ja sitä kautta oppiminen yrittäjyydestä. Tavoitteena on mahdollinen itsensä työllistäminen valmistumisen jälkeen yrittäjänä.



Kuvio 1. Työn teoriatausta

Yrittäjyyden oppimisympäristö muodostuu useista eri tekijöistä (Kuvio 1.) Tärkeimpänä niistä on yksilö sekä eri yksilöiden muodostama tiimi sekä heidän muodostamat yksilölliset käsitykset yrittämisestä, tiimiyrittäjyydestä ja osuuskuntayrittäjyydestä, siitä miten tiimi toimii yhteisen päämäärän hyväksi meidän yhteiseksi muodostamassamme oppimisympäristössämme. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua,

oppimista ja vuorovaikutusta. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa. (Opetushallitus, 2014.) Tiimioppiminen on yhteistoiminnallinen, vuorovaikutuksellinen ja vastuullinen oppimismetodi, jossa kaikki tiimin jäsenet vaikuttavat oppimiseen. Jokaisella tiimin jäsenellä on vastuu omasta ja yhteisestä oppimisesta. Tiimioppiminen muistuttaa työelämän toimintatapaa, koska yhä useammassa työtehtävässä tarvitaan yhteistyö-, johtamis- ja vuorovaikutustaitoja. Tiimioppimisessa vastuu oppimisesta on jokaisella tiimin jäsenellä, opettajan siirtyessä oppimisen mahdollistajaksi/tukijaksi toimien tiimin valmentajana. (Jolkkonen 2017.)

”Yrittäjyys on ihmisessä olevaa halua ja tahtoa yrittäjämäiseen toimintaan. Yrittäjyyteen kuuluu uuden luominen, vastuun ottaminen, asioiden eteenpäin vieminen ja tulosten aikaansaaminen. Yrittäjyys on ihmisen sisäinen mielentila ja ominaisuus. Yksilöissä oleva yrittäjyyden aste vaihtelee.” (Yritystoiminta 2019.) ”Yrittäjyyskasvatus on opettajan mahdollistamia tekoja, joiden tavoitteena on vahvistaa yrittäjämäisten ominaisuuksien kehittyminen.” (Remes 2007, 21.)” Yrittäjyyskasvatus rohkaisee yrittäjämäiseen asenteeseen. Yrittäjyyskasvatus ei ole vain yrittäjäksi kasvattamista, vaan tavoitteena on kokonaisvaltainen asenteen ja taitojen kehittäminen.” (Yesverkosto 2019.)

Osuuskuntayrittäminen on yrittämisen muoto, jossa henkilö ei perusta yritystä vaan laskuttaa osuuskunnan kautta osuuskunnan y-tunnuksella, jonka jälkeen osuuskunta tilittää rahat palkan muodossa työntekijälle. Osuuskunta on periaatteessa kuten osakeyhtiö, mutta se toimii huomattavasti tätä joustavammin. Osuuskunnasta voi myös helposti erota ja erottaessa osuuskunta maksaa osuuspääoman (jäsenen sijoittama pääoma) takaisin. Jäsenet vastaavat osuuskunnan sitoumuksista vain sijoittamallaan pääomalla, joka on yleensä hyvin pieni. (Tuotantotalouden verstaas 2019.)

2.5 Opinnäytetyön raportin rakenne

Työ on jaettu kahdeksaan osaan. Ensimmäisessä ja toisessa osassa käsitellään kehittämistyön taustaa ja tavoitteita sekä esitellään opinnäytetyön prosessin vaiheet ja

opinnäytetyön rakenteen. Kolmannesta kuudenteen osissa esitellään kirjallisuuteen perustuen keskeiset teoriat ja tulokulmat. Kolmannessa osassa esitellään tutkimusaineistoa ja menetelmiä. Tässä osassa käydään lyhyesti läpi myös kohderyhmän valinnan ja tutkimuksen analysointia.

Osassa neljä tarkastellaan oppimisympäristöjä, oppimista ja ohjaajan/ohjaajien ohjauksosaamista ja roolia yrittäjyyskasvatuksen toimijana. Viides osa sisältää katsauksen ammatillisen koulutuksen yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen, timiyrittäjyyden ja ohjaajien roolin merkityksestä yrittäjämäisen oppimisympäristön luomisessa.

Kuudennessa osassa näkökulmat kohdentuvat yrittäjyyskasvatukseen Sataedussa sekä miten yrittäjyys näyttyy ammatillisessa perustutkinnossa opetussuunnitelmauudistuksen jälkeen 2018. Osa seitsemän sisältää tutkimuksen toteutuksen ja tutkimustulokset. Osassa kahdeksan esitellään johtopäätökset eli malli ja sille kehittämisehdotuksia sekä arvioidaan kehittämistyön toteutusta ja hyödynnettävyyttä.

3 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTO

Kehittämiskohdetta voi lähestyä eri tavoin. Lähestymistavan valinta kehittämistyössä vastaa lähinnä tutkimusstrategian valintaa tieteellisessä tutkimuksessa, jossa tutkimusstrategiaksi voidaan valita esimerkiksi tapaustutkimus, tai toimintatutkimus. Nämä soveltuvat sovellettuina hyvin kehittämistyön lähestymistavoiksi. Tapaustutkimuksen lisäksi muita ovat konstrukttiivinen tutkimus, palvelumuotoilu ja innovaatioiden tuottaminen, koska ne ovat tyypillisiä kehittämistyöhön soveltuvia lähestymistapoja. Lisäksi mainittakoon ennakointi ja verkostotutkimus. Lähestymistavan valinnassa ei ole vielä kyse konkreettisten menetelmien (esimerkiksi haastattelu, kysely, aivoriihiyöskentely) valinnasta. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 51.)

Menetelmiä valittaessa keskeisintä on ensin pohtia, millaista tietoa tarvitaan ja mihin tarkoitukseen sitä aiotaan käyttää. Eri menetelmillä saadaan kehittämistyön tueksi erilaista tietoa ja erilaisia näkökulmia. On siis suositeltavaa käyttää rinnakkain useampaa menetelmää, koska ne täydentävät toisiaan, jolloin kehittämistyöhön liittyvään päätöksentekoon saadaan varmuutta. (Ojasalo ym., 2014, 40.)

Opinnäytetyötä voidaan luonnehtia laadulliseksi tutkimukselliseksi ja työelämälähtöiseksi kehittämistoiminnaksi, jossa hyödynnetään määrällisiäkin menetelmiä, mutta painottuu laadulliseen tutkimukseen. Työelämälähtöisessä opinnäytetyössä oppiminen tapahtuu työelämän vaihtelevissa sosiaalisissa konteksteissa. Työelämälähtöinen kehittämistehtävä opinnäytetyönä tukee parhaalla mahdollisella tavalla asiantuntijaksi kehittymistä ja osoittaa asiantuntijatiedon sekä käytännön tiedon yhteyttä ja mahdollisuuksia. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkija itse osallistuu prosessiin. (Viljanen 2017, 13; Ojasalo ym., 2014, 40.)

3.1 Konstruktiivinen tutkimus

Opinnäytetyö on luonteeltaan konstruktiivinen tutkimus. Konstruktiivinen tutkimusotteen tarkoitus on tuottaa innovatiivisia konstruktioita, joilla pyritään ratkaisemaan todellisuuden ongelmia ja tällä tavoin tuottamaan uutta tutkimustietoa sille tieteenalalle, jossa sitä sovelletaan (Lukka 2006, 112). Opinnäytetyössä tutkitaan miten uudella tavalla toimintaa hius- ja kauneudenhoitoalan työympäristössä jäsentämällä voimme oppia yrittäjyyttä uudentlaisella toimintamallilla vaihtoehtoisesti alan työpaikoilla tapahtuvan oppimisen kanssa. Osallisena tutkimuksessa ovat kaikki opintoalan toimijat oppilaitoksessa; opettajat, ohjaajat, opiskelijat, asiakkaat sekä koulutuspäällikkö.

Tässä opinnäytetyössä yhdistyy kehittämistoiminta ja konstruktiivinen lähestymistapa. Kehittävässä tutkimuksessa edetään tutkimuksellisesta kysymyksen asettelusta ja menetelmistä kohti konkreettista kehittämistoimintaa. Kehittämistutkimuksessa tavoitteena on jonkin asiantilan muutos ja kehittämisellä pyritään parantamaan toimintaa. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 19.) Toiminnan kehittämisen avulla luodaan uusi toimintamalli, tässä yhteydessä Sataedun hius- ja kauneudenhoitoalan

työpaikan kaltaiselle oppimisympäristölle oppilaitoksen parturi-kampaamokauneushoitoloihin.

Tutkimusote tässä opinnäytetyössä on konstrukttiivinen tutkimus, joka edustaa normatiivista (mallintavaa, ohjaavaa ja suosittelevaa) tutkimustyyppiä. Konstruktiolle on tunnusomaista, että ne eivät ole löydettyjä, vaan ne keksitään. Konstruktion kehittäminen ongelmanratkaisua, jonka tuloksena syntyy täysin uusi konstruktio. (Lukka 2006, 112.) Tässä työssä lopputuloksena on päivitetty oppimisympäristö, jonka toiminnasta luodaan malli.

Koska konstruktiiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on tuottaa jotain uutta ja innovatiivista, se sopii erinomaisesti juuri tähän kehittämistyöhön. Opinnäytetyön konstruktiiivinen tutkimus ei ole mikään pitkän aikavälin tutkimus vaan lähinnä lyhyellä aikavälillä toteutettavan uuden innovaation sisäänajoon liittyvää tutkimusta. Tämän pilotointivaiheen tutkimuksen kautta toivotaan tutkimuksen avulla saatavan tietoa uudenlaisen toiminnan ja luodun mallin edelleen kehittämiseksi.

Konstruktiiivisen tutkimusotteen ydinpiirteet ovat: 1) Keskittyminen tosielämän ongelmaan, joka koetaan tarpeelliseksi ratkaista 2) Teorian kytkeminen osaksi konstruktiota 3) Konstruktion kokeileminen käytännössä 4) Huomion kiinnittäminen tutkimuksen tuottamaan teoreettiseen kontribuutioon. (Lukka 2006, 112.)

Konstruktiiivinen tutkimus perustuu usein suppeaan tutkimuskohteiden määrään. Tässä opinnäytetyössä tutkimuskohteiden määrä on rajattu yhteen koulutukseen, joka järjestetään hius- ja kauneushoitoalojen opiskelijoista koostuville ryhmille. Toteutettua kokeilua analysoimalla tuotetaan teoreettista tutkimustietoa. Konstruktio eli Fiinix-oppimisympäristökokeilut tuotetaan ongelman ratkaisemiseksi. Konstruktiiivisen tutkimuksen ihannetulos on, että tosielämän ongelma ratkaistaan kehitetyllä konstruktiolla ja sillä on merkittävä tieteellinen sekä käytännön kontribuutio. Yksi konstruktiiivisen tutkimuksen tavoitteista on myös uuden todellisuuden luominen. (Lukka 2006, 112.) Tässä opinnäytetyössä ei ole tarkoitus luoda kokonaan uutta todellisuutta, vaan pikemminkin pyritään ymmärtämään nykyisyyttä paremmin. Tämä tapahtuu tuottamalla uutta tietoa, mallia, kokemuksen, nykyisyyden pohjalta opiskelijatiimin kouluttamisesta uudenaikaisessa oppimisympäristössä.

3.2 Laadullinen ja määrällinen tutkimusmenetelmä

“Opinnäytetyössä käytetään kvantitatiivista eli määrällistä ja kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Hirsjärven & Hurmen (2014.29) mukaan kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen ote tutkimuksessa on sovittavissa yhteen, mutta niiden otteet sekä järjestykset voivat vaihdella. Kvalitatiivista menetelmää voidaan käyttää esitutkimuksen tapaan, jossa löydetään keskeiset ryhmät, joille voi suunnata kyselylomakkeen.” (Viljanen 2017, 14.)

Menetelmiä voidaan käyttää myös ajallisesti rinnakkain, jossa kyselylomaketta voidaan käyttää teemahaastattelun runkona ja jolloin se voi sisältää strukturoitumpia osia. (Hirsjärvi & Hurme 2014, 30.) Tässä opinnäytetyössä on tiedonkeruumenetelmäksi valittu laadullinen tutkimus. Menetelmänä on puolistrukturoitu teemahaastattelu (kts. liite 2.) ja määrällisen tutkimuksen menetelmänä on käytetty sähköinen kysely, Google forms (kts. liite 1). Tiedonkeruumenetelmät taulukko jäljempänä tiivistää hyvin mitä ja keiltä tietoa on kerätty ja saatu suunnitelman mukaisesti.

Konstruktiivinen tutkimus katsotaan yleensä laadulliseksi, kvalitatiiviseksi lähestymistavaksi, mutta sen apuna voidaan hyödyntää myös määrällisiä menetelmiä. Menetelmiä pohdittaessa on huomioitava, että kyse on osallistavasta tutkimuksesta ja kehittämisestä, joten myös menetelmien on oltava osallistavia. Osallistavat menetelmät mahdollistavat pääsyn kohdeorganisaation toimijoiden ja työntekijöiden hiljaiseen tietoon, ammattitaitoon ja kokemukseen, jolloin myös kehittämistyön näkökulma laajenee pelkästään viralliseen aineistoon perustuvasta. Tutkimusaineistoa on mahdollista kerätä esimerkiksi kyselyllä, ryhmäkeskusteluilla, aivoriihityöskentelyllä, haastattelulla tai havainnoimalla. Havainnointia pidetään ehkä yhtenä tehokkaimmista aineistonkeruutavoista toimintatutkimuksessa. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 61.)

Opinnäytetyöni lähtökohta-analyysissä Oi-hankkeessa keväällä 2018 selvitettiin määrällisen tutkimuksen avulla mm. kuinka moni oli kiinnostunut lähtemään aitoon työympäristökokeiluun oppilaitoksessa. Kuinka moni haluaisi suorittaa näyttöjä vaihtoehtoisesti oppilaitoksessa sekä onko mahdollisesti opiskelijoilla kiinnostusta lähteä kokeilemaan yrittäjyyttä oppilaitoksessa. Puolistrukturoidun teemahaastattelun

ja tiimipalavereissa keskustelujen kautta on kuluva vuoden aikana saatu sekä lisäksi kevään 2019 aikana on saatu vielä enemmän käytännön kokemuksia ja tietoa sekä kehittämisideoita, kuinka voisimme yhdessä kehittää toimintamallia edelleen.

Taulukko 1. Tiedonkeruumenetelmät

Aika	Kohderyhmä	Tiedonkeruumenetelmä	Tavoite
Touko-kuu 2018	Hius- ja kauneus opiskelijat	Google-forms kysely	Selvitettin opiskelijoiden halukkuutta suorittaa työpaikalla tapahtuvaa oppimista oppilaitoksessa
Touko-kuu 2018	Hius- ja kauneus opettajat/ohjaajat	Puolistrukturoitu teemahaastattelu, keskustelu	Selvitettin opiskelijoiden valmiuksia työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen, keskustelin alan yritysten valmiuksista ottaa opiskelijoita oppimaan eri tutkinnon osiin ja näyttöjen suorittamiseen sekä opettajien/ohjaajien näkemyksiä oppilaitoksessa tapahtuvaan työpaikalla oppimiseen
Mar-raskuu 2018		Keskustelu	Kävin läpi kokemuksia työpaikalla tapahtuvan oppimisen toteutumisesta oppilaitoksessa ja sen mahdollisista esteistä
Touko-kuu 2018	Koulutuspäällikkö	Puolistrukturoitu teemahaastattelu, keskustelu	Selvitin koulutuspäällikön näkemyksiä ja mielipiteistä työpaikalla tapahtuvan oppimisen soveltamisesta oppilaitosympäristöön, oppilaitoksen tilojen käyttöasteesta ja osuuskuntayrittämisen mahdollisuudesta oppilaitoksessa

3.3 Määrällisen tutkimusaineiston analysointi

“Kerätyn aineiston analyysi, tulkinta, kuvaileminen ja johtopäätösten teko ovat tärkein vaihe, mihin tähdätään kehittämistyöni alusta alkaen. Tutkimusaineistoa käsiteltäessä tulee huomioida asetetut tutkimusongelmat ja tavoitteet.” (Viljanen 2017, 15; Hirsjärvi ym. 2014, 217 mukaan.) Määrällisellä analyysillä pyritään selvittämään esimerkiksi

erilaisia ilmiöiden syy-seuraussuhteita, ilmiöiden välisiä yhteyksiä tai ilmiöiden yleisyyttä ja esiintymistä numeroiden ja tilastojen avulla. Määrälliseen analyysiin sisältyy runsaasti erilaisia laskennallisia ja tilastollisia menetelmiä. Tyypillisesti määrällinen analyysi aloitetaan tilastollisella kuvaavalla analyysillä, joka voi olla myös tutkimuksen tavoite sinänsä. Tästä edetään tutkimuksesta riippuen esimerkiksi yhteisvaihtelun, riippuvuussuhteiden tai aikasarjan analysointiin, tai tekemään erilaisia luokitteluita. Määrällisiä analyysimenetelmiä käytettäessä on koko tutkimusprosessi yleensä hahmoteltava jo etukäteen, sillä ongelmanasetteluun, aineiston hankintaan sekä analyysimenetelmään liittyvät valinnat vaikuttavat toisiinsa. (Jyväskylän yliopisto 2019.)

Määrällisen analyysin parina pidetään laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta, jossa pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti. Laadullisen ja määrällisen analyysin välistä eroa usein korostetaan, vaikka molempia suuntauksia voidaan käyttää myös samassa tutkimuksessa ja molemmilla voidaan selittää, tosin eri tavoin, samoja tutkimuskohteita. Osa analyysimenetelmistä perustuu vahvasti laadullisen tutkimuksen tai määrällisen tutkimuksen suuntaukseen. Toisaalta monet menetelmät asettuvat lähtökohdiltaan suuntausten ääripäiden väliin. Laadullisten ja määrällisten menetelmien yhdistämisen mielekkyys samassa tutkimuksessa riippuu tutkijan tieteenfilosofisista sitoumuksista. (Jyväskylän yliopisto 2019.)

4 OPPIMISYMPÄRISTÖT

”Yleisesti ottaen oppimisympäristöllä on alun perin käsitteenä viitattu konkreettiseen fyysiseen oppimisympäristö tilaan. Nykyisessä suomalaisessa kasvatustieteellisessä kirjallisuudessa oppimisympäristöllä tarkoitetaan laajassa mielessä paikkaa, tilaa, yhteisöä tai toimintakäytäntöä, jonka tarkoituksena on edistää oppimista. Sen sisällöllinen ala on laajentunut käsittämään perinteisen luokkahuoneympäristön lisäksi myös

virtuaalisia, verkkopohjaisia, digitaalisia, moderneja ja verkostopohjaisia oppimisympäristöjä.” (Viljanen 2017, 36, Manninen, Burman, Koivunen, Kuittinen, Luukannel, Passi & Särkkä 2007, 14 mukaan.)

”Oppimisympäristö nähdään nykykäsityksen mukaan yhä enemmän avoimeksi ja enemmänkin ihmisten muodostamaksi vuorovaikutukselliseksi yhteisöksi. Keskeistä on kokemuksellisuus, kokonaisvaltaisuus ja kyky soveltaa opittua. Tämä luo mahdollisuuksia rakentaa verkostoja ja yhteyksiä, joka luo parhaimmillaan uusia innovaatioita ja uutta tiedollista pääomaa. (Viljanen 2017, 36, Manninen ym. 2007, 15 mukaan.) Päävastuu opinnoista ja oppimisesta jää nykyisin yhä enemmän itseohjautuvuuden varaan ja työpaikkoja käytetään enentyvissä määrin oppimisympäristönä. Siinä missä koulutuksen tietokäytänteet tapahtuvat pedagogisesti ohjatussa tavoitteellisessa ja strukturoidussa kontekstissa, ovat työelämän yhteisöt avoimia ja autenttisia tiedon kanssa työskentelyn ympäristöjä.” (Viljanen 2017, 36, Frisk 2010, 5 mukaan.)

”Erilaiset oppimisympäristöt edellyttävät ja mahdollistavat siten yhteistyömuotojen luomisen koulun ja työ- ja elinkeinoelämän välillä. Erilaiset oppimisympäristöt muodostavat kokonaisuutena oppimisen ekologian eli oppiminen on rajat ylittävää toimintaa ja se jakautuu monien eri oppimisympäristöjen välille. Konstruktivistiselle oppimisympäristölle on luonteenomaista oppijakeskeisyys ja oppimisen lähtökohtana ovat oppijan omat tavoitteet. Reflektiivisen työskentelyn lisäksi oppiminen on myös sosiaalista ja vuorovaikutteista, vaikka käytännössä konstruktivismin periaatteita toteutetaan erityisesti itsenäisessä ja etäopiskelussa, jotka pohjautuvat itseohjautuvuudelle. Oppimisprosessissa korostuu ennen kaikkea ongelmakeskeisyys (problem-based learning). Tässä oppimisympäristössä oppijalla on käytössään erilaisia resursseja, joiden avulla hän voi oppia ymmärtämään erilaisia ja kehittämään mielekkäitä ratkaisuja erilaisiin ongelmiin.” (Viljanen 2017, 40, Manninen ym. 2007, 111 mukaan.)

Oppimisympäristöä voidaan tarkastella myös sen eri ulottuvuuksien kautta; oppimisympäristöstä on erotettavissa sen fyysinen, sosiaalinen, psykologinen ja pedagoginen ulottuvuus. Tässä ulottuvuusajattelussa oppimisympäristön fyysisiin tekijöihin sisältyy opetustilat ja välineet, infrastruktuuri ja ympäröivä luonto. Sosiaalsiin tekijöihin luetaan ihmisten välinen vuorovaikutus ja suhteet sekä koulun toimintakulttuuri. Pe-

dagogiseen ulottuvuuteen sisältyy ihmis- ja oppimiskäsitykset, jotka tulevat opetuksessa esille, sekä opettajan käyttämät työtavat, menetelmät ja pedagogiset ratkaisut. Koulun ilmapiiri ja asennoituminen taas nähdään psykologisiin tekijöihin kuuluvina elementteinä. (Nuikkinen 2005, 14.)

Sosiaalisella oppimisympäristöllä tarkoitetaan sosiaalista verkostoa, rakennetta ja systeemiä, jonka puitteissa oppiminen tapahtuu. Sosiaaliseseen oppimisympäristöön kuuluu kaikki oppimistilanteissa olevat ihmiset: oppilaat, opettajat, avustajat ja muu koulun henkilökunta, ja heidän välinen vuorovaikutuksensa. Sosiaaliseseen oppimisympäristöön kuuluu läheisesti ryhmädynamiikka, joka syntyy kaikkien ryhmässä toimivien henkilöiden välisistä suhteista ja vuorovaikutuksesta. (Kopakkala 2011, 37) Avautuvan oppimisympäristön käsitteen näkökulmasta sosiaalinen oppimisympäristö käsittää myös koulun ulkopuoliset yhteisöt ja ihmissuhteet, jotka edesauttavat oppimista. (Kuuskorpi 2012, 65.)

4.1 Oppiminen ja oppimiskäsitykset

“Oppimista voidaan kuvailla eräänlaiseksi prosessiksi, joka sisältää minuuden ja identiteetin kehityksen, kasvun ja muutoksen. Ensisijaisesti oppimista voidaan pitää laadullisena muutoksena. Kaikessa oppimisessa todellinen tulos ilmenee kyvystä oppijan aikaisemmasta olemassa olevan tiedon siirtymistä syvävaikutteiseen tiedon käsittelyyn. Se, mitä yksilö kokee olevansa, haluaa tai ei halua olla, ohjaa hänen oppimisensa ja opiskelunsa suuntautumista. Näin ollen opiskelun juuret ovat yksilön menneisyydessä, nykykokemuksissa ja tulevaisuuden odotuksissa.” (Viljanen 2017, 39, Ropo & Gustafsson 2008, 55 mukaan.)

Humanistinen oppimiskäsitys lähtee ajatuksesta, että oppimisen tehtävänä on tukea oppijan kasvua ja itseohjautuvuutta sekä edistää hänen omien tavoitteidensa toteutumista. On hyvä tiedostaa, että ohjaustilanteessa oppimisessa ei tavoitella pelkästään tietojen ja taitojen oppimista vaan ohjattavan oppimaan oppimisessa. Ohjauksen tavoitteena on käynnistää yksilön oppimisprosessia, edistää itseohjautuvuutta, auttaa päätöksiä teoissa ja tukea oppimista kaiken tavoin. Ohjauksen edellytyksiä on osallisuus ja vuorovaikutuksellisuus ohjaajan ja ohjattavan välillä.

Ymmärtääkseen ohjattavan käsityksiä, ohjaajalla täytyy olla käsitys ohjattavan maailmankatsomuksesta, arvoista, vaikutteista ja ohjattavasta itsestään. Lisäksi ohjaajan täytyy olla ajan tasalla ohjattavan kulttuurisista ja yhteiskunnallisesta tilanteesta. (Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen & Mäkelä 2011, 24.)

“Kognitiiviseen psykologiaan pohjautuva konstruktivistinen oppimiskäsitys korostaa oppijan oman aktiivisuuden sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitystä oppimisprosessissa. Konstruktivistiseen oppimiskäsitykseen kuuluu, että uutta tietoa omakсутaan käyttämällä jo aiemmin opittua. Esimerkiksi opetustilanteissa oppilaiden annetaan tuoda omat kokemuksensa mukaan oppimistilanteeseen, joita voidaan sitten käyttää oppimisprosesseissa. Näin tieto ei vaan siirry, vaan oppija rakentaa eli konstruoi sen itse uudelleen omiin kokemuksiinsa perustuen. Oppiminen on siis oppijan oman toiminnan tulosta.” (Viljanen 2017, 40, Puolimatka 2002, 290 mukaan.)

“Oppimisprosessiin vaikuttavia tekijöitä ovat aika, yksilö sekä yksilön elämäntapa ja -kokemus. Koska monilla opiskelijoilla voi jo olla paljonkin kokemusta ja osaamista opiskeltavasta aiheesta, ohjauksen ja opetustoiminnan on lähdettävä opiskelijan tarpeesta. Oppimiseen liittyy luonnollisesti myös oppijan motivaatio, tahto, vastuu ja valmius muuttaa totuttuja tapoja. Useat tutkimukset tukevat tietoa, että opinnoissaan menestyneet ovat sisäisesti motivoituneita. He uskovat omiin kykyihinsä ja uhraavat aikaa tavoitteiden saavuttamiseen. Myös muut persoonallisuuden piiriin kuuluvat tekijät säätelevät oppimisen valmiuksia. Usein oppimisen ja kehittymisen tavoitteena on pidetty reflektiivistä ajattelua sekä tietoisuutta itsestä ja omasta elinympäristöstä. Erityisesti kasvatuksessa ja koulutuksessa yksilö korostuu ajatuksissa itsereflektion tärkeydestä sekä tiedollisissa että moraalisisissa oppimisprosesseissa. Oman toiminnan tarkkailun oppiminen on myös koulun yksi pedagogisista periaatteista.”(Viljanen 2017, 42, Antikainen, Rinne, Koski 2009, 41 mukaan.)

“Tutkiva oppiminen tähtää sellaiseen tiedollisen toimijuuden (epistemicagency) ja siihen liittyvien tiedonkäsittelytaitojen kehittämiseen, josta selviytyminen tulevaisuudessa vaatii. Opiskelijat nähdään useimmiten aktiivisina toimijoina. Tähän liittyy vastuun ottaminen sekä omasta että sosiaalisten yhteisöjen oppimisesta. Tutkiva oppiminen on prosessi, jossa oppiminen on oppimisyhteisön jäsenten yhdessä asetta-

mien ongelmien, käsitysten ja teorioiden sekä etsimänsä tieteellisen tiedon ja kehittävän arvioinnin ohjaamana.” (Viljanen 2017, 42, Hakkarainen, Lonka & Lipponen 1999, 391 mukaan.)

“Tiimioppiminen tarkoittaa yhteistoiminnallista, vuorovaikutuksellista ja vastuullista oppimismetodia, johon liittyvät sekä yksilö- että yhteisötason prosessit.” (Viljanen 2017, 42.) Tiimioppiminen on nimensä mukaisesti juuri sitä, mitä nimi kertoo: Oppimista tiimissä. Opiskelijat organisoidaan tiimioppimisessa 15-25 hengen tiimeihin. Tiimit toimivat (yleensä) pitkällä tähtäimellä, vähintään yhden kurssin ajan ja pisimmillään jopa vuosia. Ideana on olla yhdessä, tehdä yhdessä ja oppia yhdessä. Tiimin jäsenet oppivat toteuttamalla projekteja ja muita vastaavia töitä yhdessä. He jakavat tiimivalmentajan johdolla kokemuksiaan ja ideoitaan tiimin yhteisissä tapaamisissa, “treeneissä”. Siinä sivussa he lukevat kirjoja ja hankkivat tietoa tekemiseensä ja keskusteluihin. Tiimioppimisessa oppijan tehtävänä on suunnitella, toteuttaa ja arvioida omaa oppimistaan. Tiimi on väline oppimiseen. Tiimivalmentajan tehtävä on auttaa oppijaa suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan oppimistaan valmentamalla niin oppijaa itseään kuin sitä tiimiä, mihin oppija kuuluu. (Hassinen & Välinoro, 2018, 7, 9.)

Tiimioppiminen ja tiimiyrittäjäyys pohjautuvat kokemuseräiseen oppimiseen (Kolb 1984) sekä uuden tiedon luomiseen yhdessä (Von Krogh et al. 2000) dialogin (Isaac 1999) avulla. Tiimiyrittäjät refleктоivat ja käsitteellistävät käytännön projekteissa opittua yhdessä toistensa ja tiimivalmentajan kanssa. Tekemällä opittua yhdistetään kirjoista ja muista tietolähteistä hankittuun tietopääomaan (Kurvinen & Juvonen 2018).

Tiimioppiminen ja tiimiyrittäjäyys ovat tällä hetkellä ne oppimisen muodot, joita odotetaan kuuluvan työpaikalla tapahtuvan oppimisen taitoihin ja joita kehitetään siellä. Toisaalta myös yrittäjäyys ja yritteliäisyys oppilaitoksen oppimisympäristössä työnopetuksessa tukeutuu suurelta osin tiimioppimiseen, opitaan ryhmänä asioita ja reflektoidaan niitä yksilöinä sekä ryhmissä tiimeinä. Tiimiyrittäjäyyttä puolestaan tukevat opiskelijoiden yhdessä tekemät projektit, asiakastapahtumat, asiakastyöillat sekä mahdolliset osuuskunnassa työskentelykokeilut oppilaitoksen tiloissa.

4.2 Yrittäjyyteen, yritteliäisyyteen oppiminen sekä siihen ohjaaminen

“Taloudellisella kriisillä ja sitä seuranneella maailmanlaajuisella taantumalla on taloudellisia, sosiaalisia, kulttuurisia ja koulutuksellisia vaikutuksia tämän päivän yrittäjyyteen. Yrittäjyys on siirtynyt uudelle aikakaudelle, jolloin tutut säännönmukaisuudet ovat kadonneet ja ne ovat korvautuneet epävarmuudella. Yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyys ovat käännekohdassa ja niiden uudelleen määrittämiseen vaikuttavat muun muassa lisääntyneet taloudelliset haasteet, oppijoille asetettavat muuttuvat odotukset sekä muuttunut oppimisen ja opettamisen suhde. Näihin muuttuviin tarpeisiin on vastattava niin, että yrittäjyys tukee elinikäistä oppimista ja yrittäjäksi ryhtymisen aikomuksia jossakin elämän vaiheessa. Koulutuksella on merkittävä rooli oppijan yrittäjämäisten valmiuksien kehittämisessä ja yrittäjätieteen rakentumisessa. Kasvatuksella ja koulutuksella on tärkeä rooli, jotta hyvinvointiyhteiskunta voidaan taata tulevaisuudessakin. Muutospaineet kohdentuvat erityisesti koulutussektoriin ja tieteelliseen tutkimukseen.” (Kallionpää 2014, 5, Kyrö & Ripatti 2006, 12 mukaan.)

Ohjausta käsittelevät määritelmät poikkeavat hyvin paljon toisistaan sen mukaan, korostetaanko niissä itse menetelmää, ohjaajan ja ohjattavan välistä vuorovaikutussuhdetta vai prosessia, johon ohjauksella pyritään vaikuttamaan. Useimmiten ohjausta määriteltäessä korostetaan sen prosessimaista luonnetta tai ohjaajan ja ohjattavan välistä vuorovaikutussuhdetta. Ohjaus tulisi kuitenkin käsittää laajemmin kuin vain vuorovaikutussuhteeksi. Esimerkiksi holistisessa, kokonaisvaltaisessa ohjausmallissa ohjaustoiminta jaetaan kolmeen sektoriin, jotka ovat opiskelijan kasvun ja kehityksen tukeminen, opintojen ohjaus ja elämänsuunnittelun ohjaus. Tämän ohjausmallin yhtenä lähtökohtana on, että ohjausta toteutetaan porrastettuna organisaatiossa toimivien eri ohjauksen asiantuntijoiden toimesta. (Määttä & Laaksonen 2005, 11.)

5 YRITTÄJYYSKASVATUS

“Yrittäjyyskasvatus liitetään sekä yrittäjyyteen että kasvatukseen. Yrittäjyyskasvatus on kansalaiskasvatusta, jolla pyritään vaikuttamaan yksilön taitoihin, uskomuksiin ja yrittäjämäiseen käytökseen. Yritteliäisyyden kehittyminen liittyy niin yksilön henkilökohtaiseen elämään kuin ammatilliseen ja taloudellistenkin tavoitteiden saavuttamiseen. (Seikkula-Leino 2009, 52.) Vuoden 1987 ammatillista koulutusta koskeva lainsäädäntö sisälsi yleistavoitteen, että ammatillisen koulutuksen tulee perehdyttää opiskelijat yrittäjyyteen, yritystoimintaan ja paikallisiin olosuhteisiin. Yrittäjyyskasvatus otettiin mukaan ammatillisen opetuksen valtakunnallisiin opetussuunnitelmiin vuonna 1995.” (Kallionpää 2014, 9, Ristimäki 2004, 11 mukaan.)

“Opetusministeriö (2009) määrittelee, että yrittäjyyskasvatuksella tarkoitetaan lähinnä opetuslalla tehtävää työtä yrittäjyyden kehittämiseksi. Yrittäjyyskasvatusta tekevät, ja toimintaa ovat tukemassa eri työelämätahojen ja järjestöjen verkostoyhteistyö alueellisesti ja valtakunnallisesti. Opetusministeriön toimialalla yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on kehittää yksilöä osallistuvaksi ja aktiiviseksi kansalaiseksi. Tavoitteena vuoteen 2015 mennessä on, että yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen painopiste on alue- ja paikallislähtöistä ja että yrittäjyyskasvatus on entistä vahvemmin sisällytetty opetussuunnitelmien perusteisiin ja koulukohtaisiin omiin opetussuunnitelmiin. Käytännön toimenpiteiden tavoitteena on myönteisen asenneilmapiirin ja yrittäjyyteen liittyvien taitojen ja tietojen kehittäminen. Tavoitteena on saada aikaan uutta yritystoimintaa, yrittäjien ja yrityksissä olevan henkilöstön osaamisen kehittämistä ja kannustaa yrittäjämäiseen toimintatapaan niin toisen palveluksessa kuin oman elämän toiminnassa. Yrittäjyyskasvatuksen perustana on elinikäinen oppiminen ja yrittäjyysvalmiuksien kehittäminen läpi eliniän.” (Kallionpää 2014, 9, Opetusministeriö 2009, 11, 14 – 15 mukaan.)

“Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet ja sisällöt on sovittava eri kouluasteille sopiviksi. Ammatillisessa koulutuksessa painotetaan valmiuksia, joita menestyvä yksilö ja yrittäjä tarvitsevat, mutta joista on hyötyä myös toimittaessa muiden palveluksessa. Yrittäjyyskasvatus sisältää niin aktiivisen ja oma-aloitteisen yksilön, yrittäjämäisen

oppimisympäristön, koulutuksen, yrittäjyyttä tukevan toimintaverkoston yhteistyön kuin yhteiskunnan aktiivisen ja yrittäjämäistä toimintaa tukevan politiikankin. Yrittäjyyskasvatuksen tuloksena syntyy yritteliäisyyttä kaikilla yhteiskunnan aloilla sekä yritystoiminnan vahvistumista että lisää uutta yritystoimintaa.” (Kallionpää 2014, 10, Opetusministeriö 2009, 5 mukaan.)

5.1 Yrittäjyys ja yrittäjyyskoulutus

“Yrittäjyyskäsitteen määrittelyn tarve liittyy yrittäjyyskasvatuksen käyttöteorian muodostamiseen ja lähtökohtana määrittelylle nähdään koulun ja koulujärjestelmän tarve. Yrittäminen on tavoitteellista ajattelua, pyrkimistä, ahkerointia ja ponnistelua sekä tahtomista. Yrittäjyyttä määrittäviksi tekijöiksi ovat nousseet innovatiivisuus, riski ja riskin hallinta, toiminnan katalysaattorina toimiminen ja yritystoiminnan omistuksellisuus. Yritystoiminnan omistaminen ei kuitenkaan määritä yrittäjyyttä.” (Kallionpää 2014, 6, Ristimäki 2004, 24 mukaan.) “Yrittäjyydelle ei ole muodostunut yksiselitteistä yhteistä määritelmää. Yrittäjyys käsitteenä on moniselitteinen, ja sen käsitteellistäminen vaihtelee määrittelijän mukaan. Käyttätymistieteilijät ja liiketaloustieteilijät esimerkiksi katsovat asiaa eri näkökulmista.” (Kallionpää 2014, 6, Seikkula-Leino 2009, 52 mukaan.)

“Ammatillisen koulutuksen tärkein tehtävä puolestaan on valmistaa ammatillisia opiskelijoita työelämän tuleviin haasteisiin tarjoamalla heille työelämässä tarvittavaan osaamiseen tähtäävää koulutusta. Yksi nykyisen ja tulevan työelämän suurista haasteista on yrittäjyys. Ammatillisilla osaajilla tulee olla yrittäjyyttä niin sanan sisäisessä kuin ulkoisessakin merkityksessä.” (Hannula 2019, 1, Kyrö 2006a, 17–18 mukaan.) Nykyisin suurin osa ammatillisessa koulutuksessa opiskelleista työllistyy pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Niissä yrittäjyys näkyy arjessa ja sitä edellytetään kaikilta. Yrittäjyys on osa ammatillista osaamista ja työn tekemistä. Se voidaan nähdä ajattelu-, toiminta- ja suhtautumistapana työhön missä tahansa työssä tai ammatissa. (Koiranen & Peltonen 1995, 9.)

Yrittäjyys on henkilön kykyä havaita mahdollisuuksia sekä taitoa muuttaa ideat toiminnaksi, joka tuottaa arvoa yhteiskunnassa monin eri tavoin. Nuorten asenteet yrittäjyyttä kohtaan ovat aiempaa positiivisempia ja yrittäjänä toimiminen koetaan yhä useammin varteenotettavana uravaihtoehtona. Tulevaisuuden työ onkin yhä enemmän yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa. Yksilön yrittäjyysvalmiuksien ja pitkäjänteisen yrittäjyyskasvatuksen merkityksen sanotaan olevan avaintekijä Suomen hyvinvoinnin kannalta etenkin tulevaisuuden globaalissa toimintaympäristössä. (Utriainen, V. Ahlman, S. & Ruskovaara, E. 2017, 2.)

5.2 Ohjaajien rooli yrittäjyyskasvatuksessa

Ammatillinen opettaja, ohjaaja valmistaakin opiskelijoitaan työelämään tarjoamalla heille mahdollisuuden lisätä omaa yrittäjyysosaamistaan. Yrittäjyyskasvatus kuuluu olennaisesti ammatillisen opettajan työelämäosaamiseen. Ammatilliset opettajat, ohjaajat ovat avainasemassa opiskelijoidensa työllistymisessä. Heidän tulee tuntea hyvin oman alansa tarjoamat työmahdollisuudet. Osalla aloista yrittäjänä työllistyminen voi olla realistinen vaihtoehto jo heti koulutuksen päätyttyä. Osa aloista taas tarjoaa yrittämisen mahdollisuuksia vasta työkokemuksen kartuttua. Ammatillisen opettajan, ohjaajan pitäisi kyetä näkemään alan kehitys ja valmistamaan opiskelijoitaan siihen.

Fiet määrittelee hyvän yrittäjyyskasvattajan olevan tehokas teorian ja käytännön yhdistäjä. Hän kertoo, kuinka opettaja voi osallistaa, herätellä ja yllättää osallistujat oppimaan jopa tylsältäkin kuulostavia teoriaopintoja. Opettajan pitää olla ajanhermolla, osata lukea tilanteita, olla innostunut, erityisosaamista, jotta hän osaa tuoda teoriaan käytännönläheisyyttä ja tarjota käytännön esimerkkejä, jotka yhdistyvät opiskelijoiden arkiajatteluun ja heidän omaan kokemusmaailmaansa. (Fiet 2000b. 105-110.)

Tehokas yrittäjyyskasvattaja toimii tasapainoisesti opettajan ja valmentajan rooleissa sekä toiminnan mahdollistajana. Tärkeiksi ominaisuuksiksi nousevat mm. oikein mitoitettun vapauden salliminen oppijoille ja oikeiden kysymysten esittäminen. Kysymykset tukevat oppimista ja luovat oppijoille tunteen, että heitä ei ole jätetty yksin

oppimistilanteeseen. Jotta opettaja voi toimia yrittäjyyskasvattajana, hän tarvitsee oppilaitosjohdon tuen, säännönmukaista täydennyskoulutusta sekä perehdytystä uusiin opetusmenetelmiin ja –materiaaleihin. (Hytti & O’Gorman 2004. 18-23.)

5.3 Tiimiyrityisyys

Tiimiyrityisyys on opetusneuvos Johannes Partasen keksimä nimitys ulkoisen yrittäjyyden lajille jossa yksilö työskentelee ja oppii yhdessä vertaistensa eli toisten yrittäjien kanssa. Tällaisia yksilöitä kutsutaan tiimiyrityjiksi. Tiimiakatemian tiimiyrityisyys on saanut vaikutteita muun muassa oppivien organisaatioiden käytänteistä, itsejohdetusta oppimisesta, amerikkalaisista johtamis- ja tiiminrakennusopeista sekä sosiokonstruktivismista. Yhtenäistä, tiukan dogmaattista määritelmää tiimiyrityisyydelle ei Partasen mukaan kuitenkaan ole. (Tiimiyrityisyys, 4.10.2018.) Tiimiyrityisyys on oppilaitoksen yrittäjyyden oppimisympäristössä juuri se oppimisen muoto, jossa opiskelijat oppivat toisiltaan tiimeissä sekä itse ammattityötä että yrittäjyyteen liittyviä asioita ja toimintoja yhdessä. Tiimiyrityisyyttä voidaan katsoa tapahtuvan myös jatkuvasti alan pienyrityksissä, kun uusi yrittäjä liittyy tiimiin ja kokeneemmat mentoroivat vasta-alkajaa.

5.4 Osuuskunta, kevytyrittäisyys ja toiminimiyrityisyys yrittäjyyskasvatuksessa

Osuuskunta on yritysmuoto, joka toimii hyvin useissa tapauksissa opiskelijayrityksissä yrittäjämäisen työskentelyn alustana. Toiminnan tarkoituksena on tarjota osuuskunnan jäsenille esimerkiksi taloudenpidon (laskutus, kirjanpito) ja yritystoiminnan hallinnan palveluita. Tämä mahdollistaa osuuskuntayrittäjille tavan myydä osaamistaan ja laskea tekemistä töistään osuuskunnan kautta. Osuuskunta on yritysmuoto, joka mahdollistaa jäsenilleen tavan toimia yrittäjämäisesti ja yhteistyössä muiden jäsenten kanssa.(Opiskelijayrittäisyys,4.10.2018.)

Osuuskuntayrittäjät hyödyntävät osuuskunnan tarjoamia palveluita ja myyvät omaa osaamistaan yrityksen kautta. Osuuskunnan voi perustaa yksin tai useamman henkilön kanssa. Sopii hyvin esimerkiksi NY-yrittäjyyden jälkeen tai korkea-asteella opiskeleville. Jos osuuskunnassa on vähintään seitsemän jäsentä, osuuskuntayrittäjille ei tule

yrittäjästatusta. Osuuskunnan alaisuudessa voi toimia joko useampia eri alan toimijoita tai yhtenä saman alan yrityksenä. Osuuskunnassa jäsenet eivät ole henkilökohtaisesti vastuussa yrityksen taloudesta. Osuuskuntayrittäjyys edistää tiimityöskentelytaitoja. Monissa Suomen toisen asteen ja korkea-asteen oppilaitoksissa toimii nykyään jo osuuskuntayrityksiä, jotka ovat joko oppilaitoksen alaisuudessa tai opiskelijoiden itsensä pyörittämiä. Osuuskuntayrittäjyys on alkanut siis vakiinnuttaa paikkaansa jo oppilaitoskentässä. (Opiskelijayrittäjyys, 4.10.2018.) Sataedun Salongissa on kokeiltu työssäoppimista osuuskuntayrittäjyyden kautta Pro Salonki nimisellä toiminnalla 2015 hius- ja kauneudenhoitoaloilla.

Kevytyrittäjä on laskutuspalvelun kautta itsensä työllistävä henkilö. Kevytyrittäjä termi kuvaa hyvin henkilön työskentelytapaa. Hän toimii varsin itsenäisesti eli hankkii omat asiakkaansa, määrittelee työnsä hinnan sekä päättää milloin työt tekee. Tämä on työn yrittäjämäinen osuus. Kevytyrittäjyys on useimmiten sivutoimista ja tuloista ainakin osa tulee omien töiden myymisestä asiakkaille. Suuri osa kevytyrittäjistä työskentelee satunnaisesti esimerkiksi opintojen tai päivätyönsä ohella ja yli puolet kevytyrittäjistä tekevät töitä taiteen, viihteen, viestinnän tai rakentamisen toimialoilla. Tyypillisesti kevytyrittäjänä toimiva henkilö tekee töitä usealle eri toimeksiantajalle, joita hän laskuttaa työsuorituksen jälkeen sovitun hinnan mukaisesti. Opiskelijalle kevytyrittäjyys onkin tapa saada lisäansioita opintojen ohella ja hyödyntää omaa osaamistaan oikeille asiakkaille suoritettavissa töissä. (Opiskelijayrittäjyys, 4.10.2018.) Kevytyrittäjyys sopii niin ikään hyvin kuten em. osuuskuntayrittäjyydsinkin yrittäjyyden oppimiseen sekä työskentelyyn yrittäjämäisesti esimerkiksi oppilaitoksen kesäsalongissa ja työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen siirryttäessä jatkamaan työtä opintojen jälkeen työelämässä.

Kevytyrittäjyys on yrittäjämäisen työnteon muoto, jossa henkilö laskuttaa myymistään palveluista asiakastaan erityisen laskutuspalveluita tarjoavan yrityksen kautta. Laskutuspalveluyritys maksaa kevytyrittäjälle korvauksen kevytyrittäjän asiakkaalleen tekemästä työstä palkkana ja hoitaa myös kevytyrittäjän puolesta verot sekä usein myös mahdolliset maksumuistutukset ja perinnät. Kevytyrittäjänä opiskelijan ei tarvitse huolehtia monista yrittäjyyteen liittyvistä hallintoasioista kuten kirjanpidosta. Kuitenkin

toiminnassa on myös rajoituksia, kuten se, ettei tuotteiden jälleenmyynti ole mahdollista. Näin ollen et pysty siis myymään ostamiasi tuotteita, mutta itse valmistamiesi tuotteiden myynti onnistuu myös kevytyrittäjänä. (Opiskelijayrittäjyys 4.10.2018.)

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimiminen on kevyin tapa perustaa yritys. Tällöin ei itse asiassa edes perusteta varsinaisesti yritystä, vaan tehdään asiasta ilmoitus viranomaisille ja aletaan itse toimia yrittäjänä. Toiminimen voi valita vapaasti tai se voi olla yrittäjän oma nimi. Toiminimen yhteydessä käytetään yleensä sanaa toiminimi tai lyhennettä Tmi tai T:mi. Tämä ei kuitenkaan ole pakollista. Toiminimellä on oma y-tunnus ja se voi laskuttaa ja toimia käytännön liiketoiminnassa kuten muunkin muotoiset yritykset. Toiminimi sopii hyvin sellaiseen liiketoimintaan, jota varten ei tarvita suuria investointeja tai pääomia. Tehtaan perustamiseen toiminimi ei ole paras tapa, mutta esimerkiksi omaa työtään myyvälle journalistille, hierojalle tai valokuvaajalle se on usein helpoin tapa. (Suomen palkkalaskenta Oy, 4.10.2018.)

Toiminimen ja yrittäjän henkilökohtaiset taloudet eivät ole toisistaan erillään, koska toiminimi ei ole erillinen oikeushenkilö. Toiminimi ei siis voi olla velkaa, vaan yrittäjä itse vastaa kaikesta toiminimen veloista ja vastuista. Toisaalta jos tarkoituksena on lähinnä myydä omaa työtään, toiminimelle tuskin kertyy kovin suuria velkoja. Toiminimen voitot ovat myös näin ollen yrittäjän verotettavaa tuloa. Arvonlisävero hoidetaan yrityksen laskutuksesta, kuten muissakin yritysmuodoissa, jos olet arvonlisäverovelvollinen. Toiminiiyrittäjänä ei makseta palkkaa itselleen, vaan oma palkka muodostuu ns. yksityisotoista. Toisin kuin vaikkapa osakeyhtiöissä, toiminimiyrityksen varat ovat myös samalla yrittäjän omia varoja. Yrittäjä voi nostaa rahaa yrityksen tililtä aina halutessaan. Vastaavasti hän voi siirtää rahaa yrityksen tilille (tai maksaa sen laskuja omilta tileiltään), jolloin ne merkitään yksityissijoituksiksi yritykseen. Käytännössä toiminimiyrityksen omaisuus eroaa yrittäjän henkilökohtaisesta omaisuudesta vain kirjanpidollisesti, koska yrittäjä maksaa joka tapauksessa veroa yrityksen tuloksesta riippumatta siitä, onko hän siirtänyt sitä omille tileilleen vai ei. (Suomen palkkalaskenta Oy, 4.10.2018.) Toiminimiyrittäjyys on ollut perinteisin ja tavallisin yrittämisen ja työllistymisen yrittäjänä muoto hius- ja kauneudenhoitoaloilla, kunnes rinnalle ovat tulleet em. osuuskunta- ja kevytyrittäjyys. Toiminimiyrittäjä vuokraa pääsääntöisesti varsinaiselta yrittäjältä työtuolin tai pienen hoitohuoneen käyttöönsä sekä hoitaa omat aineet ja tarvikkeistonsa sekä osallistuu muihin yhteisiin kustannuksiin sovitusti.

6 YRITTÄJYYS OSANA YRITTÄJYYSKASVATUSTA SATAEDUSSA

Yrittäjyys on osa ammatillisen koulutuksen arkipäivää Sataedussa. Ammatillisen koulutuksen vetovoima on ollut kasvussa jo useamman vuoden. Koulutusta kehitetään jatkuvasti vastaamaan paremmin työelämän tarpeita. Yhä useampi ammatillisen tutkinnon suorittanut opiskelija työllistyy pk-yrityksessä tai itsenäisenä yrittäjänä. Ammatillisessa koulutuksessa yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyyteen valmentavat opinnot ovatkin nousseet opetussuunnitelmissa entistä tärkeämmäksi ja niiden määrää on lisätty kaikissa ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmissa. (Sataedu, 3.1.2018.)

Perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoja suorittavat opiskelijat opiskelevat kaikki yrittäjyyteen valmistavia opintoja tutkintojen pakollisina osina. Lisäksi opiskelijoilla on mahdollisuus valita yrittäjyyteen liittyviä opintoja vielä vapaaehtoisina opintoina. Ammatillista koulutusta kehitetään yhteistyöllä. Satakunnassa koulutuksen kehittäminen työelämän tarpeisiin on poikanut ainutlaatuisen koulutusyhteistyömallin, joka tarjoaa ammatillisen perustutkinnon opiskelijoille uusia mahdollisuuksia vahvistaa omaa osaamistaan: Toisen asteen opiskelijat voivat suorittaa ammattikorkeakouluopintoja oman tutkintonsa osana. Yhteistyössä ovat mukana Satakunnan koulutuskuntayhtymä, SATAEDU, Länsirannikon Koulutus Oy WinNova, Diakonia-ammattikorkeakoulu Länsi ja Satakunnan ammattikorkeakoulu. (Sataedu, 3.1.2018.)

Ammatilliseen perustutkintoon liitettäviä amk-opintoja kutsutaan ”väyläopinnoiksi”. Ammattiopistossa perustutkintoa suorittavilla opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua ammattikorkeakouluopiskeluun käytännössä valitsemalla väyläopintoja opetussuunnitelmaansa. Opiskelija voi hyödyntää suorittamansa amk-opinnot toisen asteen tutkinnon suoritettuaan, jos hän jatkaa opintojaan ammattikorkeakoulussa. Väyläopintoina suoritettavat opintopisteet ovat voimassa kymmenen vuotta yhteistyökouluissa ja muut amk:t voivat hyväksyä pisteet harkintansa mukaan. Väyläopintoja on tarjolla opiskelijoille lukuvuoden aikana kaikkiaan 60 opintopistettä. Opiskelijakohtaiset suoritukset amk-opintoina on tavallisimmin kolmesta kymmeneen opintopistettä lukukaudessa. (Sataedu, 3.1.2018.)

Yrittäjyyskoulutus näkyy myös amk-tarjonnassa. Väyläopinnoissa yrittäjyyttä vahvistavia opintoja on tarjolla useammassa koulutuskokonaisuudessa. Ammattiopistojen opiskelijat voivat valita esimerkiksi liiketalouden koulutusohjelmasta henkilöstö- ja alkkahallinnon sekä työsuhdeoikeuden opintoja. Viestinnän koulutusohjelman opintokokonaisuus ”Viestintäalan liiketoiminta ja johtaminen” alkaa ”Viestintäalan yritystoiminta”-opinnoilla. Opintojakson aikana opiskelija saa perustiedot yrittäjyydestä teoreettisena käsitteenä, liiketaloudellisena toimintana sekä mahdollisena uravaihtoehtona. Opiskelija oppii myös arvioimaan yritysideoita toteuttamiseen liittyviä riskejä ja osaa oman yrityksen perustamiseen liittyvät toimet. (Sataedu, 3.1.2018.)

Opiskelijat ovat iloinneet uusista mahdollisuuksista. Opiskelijat valitsevat amk-opintoja opintosuunnitelmaansa opinto-ohjaajansa kanssa yhdessä. Mahdollisuus tutustua amk-opintoihin jo ”etukäteen” madaltaa kynnystä hakeutua jatko-opintoihin valmistumisen jälkeen. Mahdollisesti tulevien korkeakouluopintojen lyhentäminen motivoi useita. Kaikkein tärkeintä useimmille on kuitenkin oman tietotaidon kartuttaminen.

Alkavaa yrittäjää tuetaan koulutuksella. Yrittäjä voi kehittää omaa osaamistaan suorittamalla esimerkiksi yrittäjän peruskurssin tai yrittäjän ammattitutkinnon. Koulutukset on tarkoitettu alkaville yrittäjille tai jo jonkin aikaa yrittäjinä toimineille henkilöille. Aikuiskoulutuksena toteutetut koulutukset suoritetaan monimuoto-opintoina työn ohessa. Sataedussa voi suorittaa Yrittäjän ammattitutkinnon oppisopimuskoulutuksena. Koulutus toteutetaan yhteistyössä Satakunnan Yrittäjien ja WinNovan kanssa. Koulutus on valtakunnallisesti palkittu. (Sataedu, 3.1.2018.)

6.1 Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto ja yrittäjyys tutkinnon perusteissa

Yritystoiminnan suunnittelu 15 osp, valinnaiset tutkinnon osat 1., jonka Sataedun hius- ja kauneudenhoitoalalla opiskelevat opiskelijat kaikki opiskelevat 1.8.2018 alkaen; Opiskelija osaa

- arvioida omia vahvuuksia ja osaamistaan

- etsiä ja ideoida liiketoiminnan mahdollisuuksia
- kehittää liikeidean ja laatia sille liiketoimintasuunnitelman
- verkostoitua sidosryhmien kanssa
- laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat.

Yrityksessä toimiminen 15 osp, valinnaiset tutkinnonosat 2., jonka Sataedun hius ja kaudeudenhoitoalan opiskelijat valitessaan opiskelevat 1.8.2018 alkaen;

Opiskelija osaa

- suunnitella yrityksen liiketoimintaa
- rakentaa liiketoimintaa edistäviä yhteistyöverkostoja
- harjoittaa yritystoimintaa
- arvioida ja kehittää yrityksen toimintaa.

Yritystoiminnan suunnittelu 15 osp ja yrityksessä toimiminen 15 osp tutkinnonosat ovat juuri niitä tutkinnonosia, jotka mahdollistavat opiskelijan suuntautumisen opintojen aikana yrittäjyyteen ja jopa linkittävän opiskelunsa oman yritystoiminnan suunnitteluun ja/tai omassa yrityksessä toimimiseen. Yritystoiminnan suunnittelu lähtee liikeidean hahmottelusta ja päättyy aina liiketoimintasuunnitelman laatimiseen. Tavoitteena on luoda ja toteuttaa oma yritystoiminta. Yrityksessä toimimisen tutkinnon osassa opiskelija raportoi noin kuukauden ajalta sen yrityksen toiminnasta, jonka toimiin hän osallistuu joko työpaikalla tapahtuvana oppimisena tai yrittäjänä yrityksessä. Molempien tutkinnonosien tehtävänä on vahvistaa opiskelijan yrittäjyysosaamista sekä tukea hänen mahdollista yrittäjyyden polkuaan opintojen loppuvaiheessa tai jopa jo niiden aikana. Hius- ja kauneudenhoitoalan opiskelijoista osa siirtyy opiskelemaan opintojen loppuvaiheessa yrittäjän oppisopimuksella samalla yrittäjänä toimien tutkinnon loppuun saakka. Lisäksi yhä useampi opiskelija jatkaa opintojaan meillä Sataedussa toisen osaamisalan opinnoilla täydentäen ensimmäisenä hankkimaansa tutkintoa juuri yrittäjän oppisopimuksella oppisopimuskoulutuksena.

6.2 Osuuskuntayrittäjyys Sataedun Fiinix-Salongissa ja Fiinix-Helmessä

Sataedun Fiinix-Salonki ja Fiinix Helmi ovat oppilaitoksen yhteydessä toimivia parturi-kampaamo-kauneushoitoloita, joissa opiskelijat voivat oppia ja harjoitella

yrittäjyyttä, joko opiskelijan tai osuuskuntayrittäjän roolissa osuuskunta Satapro:n kautta. Sataedun Salonki toimii Kokemäellä hius- ja kauneusalojen opetusparturi-kampaamo-kauneushoitolana ja Sataedun Helmi toimii Kankaanpäässä hius- ja kauneusalojen opetusparturi-kampaamo-kauneushoitolana. Näissä molemmissa opetetaan työsalissa harjoitus- ja varsinaisille oppilaitoksen asiakkaille tehtyinä ammatillisia tutkinnonosia käytännössä kuten esimerkiksi kampaajapalvelut, värjäyspalvelut, kasvohoitopalvelut, käsi- ja jalkahoitopalvelut. Fiinix-etuliite Sataedun Salonkiin ja Helmeen liitetään silloin kun normaali oppimis- ja harjoitusympäristö muuttuu aukio-olojoiltaan ja koko toiminnaltaan vastaamaan opiskelijoiden yhdessä ohjaajansa kanssa toteuttamaa yrittäjämäistä oppimisympäristöä niin aukioloajoiltaan kuin opiskelijat yrittäjän roolissaan.

Satapro on monialainen osuuskunta. Jäsenemme tarjoavat tuotteita ja palveluita hius-ten värjäyksestä 3D-animointeihin. Toimialamme ovat:

Koulutus, hius-, kauneus ja hyvinvointiala, valokuvaus, graafinen suunnittelu, pelit ja animaatio, elokuva-ala sekä käsi- ja taideteollinen ala; sisustussuunnittelu.

Satapro on alusta osuuskuntayrittäjien omalle liiketoiminnalle ja se mahdollistaa erityisesti opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden yritystoiminnan aloittamisen. Osuuskunnan kautta voi toimia niin sivutoimisesti, kokopäivätoimisesti kuin keikkaluontoisestikin. Satapro toimii läheisessä yhteistyössä Sataedun kanssa. Osuuskunnassa opiskelijat voivat kehittää omaa liiketoimintaansa ja suorittaa samalla opintoja. (Satapro, 3.1.2018.)

Satapro on kaikille avoin osuuskunta, johon hakeudutaan jäsenhakemuksella. Osuuskunnan hallitus päättää jäseneksi ottamisesta. Satapro osuuskunnan osuusmaksu on 50 euroa ja se maksetaan jäseneksi ottamisen jälkeen. Vuosimaksuja ei ole.

Osuuskunta hoitaa jäsentensä puolesta laskutuksen, kirjanpidon, vero- ja vakuutusasiat. Näiden palveluiden käytöstä jäsen maksaa osuuskunnalle kahdeksan prosenttia toteutuneesta myynnistään. Jos jäsenellä ei ole myyntiä, ei kulujakaan tule.

Oppimisympäristö: Satapro tarjoaa Sataedun opiskelijoille mahdollisuuden harjoitella yrittäjyyttä ja suorittaa opintoja osuuskuntayrittäjänä. Osuuskunta toimii myös yrityskiihdyttämönä! (Satapro, 3.1.2018.)

Fiinix-Salongissa ja Fiinix-Helmessä opiskelijat pyörittävät lähes ammattimaista asiakaspalvelua osuuskunnan kautta, toimien samalla oppilaitoksen sopimusyrittäjinä ja saavat työstään ”palkaa” (yrittäjätuloa) osuuskunnan kautta. Verottaja pidättää palkkiosta veron jokaisen henkilökohtaisen veroprosentin mukaisesti ennen ”palkan” varsinaista maksamista opiskelijan tilille. Satapro-osuuskunnan taloushallinnosta huolehtii Tiliasema Minna Seessalo. Sopimusyrittäjyys oppilaitoksen kanssa tarkoittaa kirjallista sopimusta opiskelijan ja oppilaitoksen välillä siitä, että opiskelija saa tiettyä prosenttiosuutta vastaan palkkiostaan esim. 20% käyttää oppilaitoksen tiloja, aineita, tarvikkeita ja välineitä yritystoimintaansa. Loppu 80% jää opiskelijalle ns. yrittäjätulona, josta hän maksaa tuon 8% osuuskunnan palkkiota hallintokuluista sekä verottajalle verokortin mukaisen veroprosenttiosuuden. Loppu maksetaan kuten edellä mainittiin Tiliasema Minna Seessalon toimesta osuuskuntayrittäjän tilille. Opiskelijalla on mahdollista hyödyntää Osuuskunta Satapron y-tunnusta ostaessaan käyttöönsä työvälineitä, tarvikkeita, koneita tai laitteita.

Fiinix-Salongissa ja Fiinix-Helmessä on ollut opiskelijan mahdollisuus toimia myös työntekijän roolissa, jolloin opiskelija suorittaa normaalilla koulutusopimuksella tapahtuvaa oppimista työssä oppilaitoksen parturi-kampaamokauneushoitolassa. Tämä mahdollisuus tarjotaan opiskelijoille, joilla ei ole työpaikkaa tai he vasta etsivät sitä tai syystä tai toisesta he tarvitsevat erityistä tukea ja ohjausta työssään eivätkä näin ole vielä valmiita työskennelläkseen alan yrityksessä tai osuuskuntayrittäjinä.

6.3 Toiminimiyrittäjyys ja oppiminen oppisopimuksella yrityksessä vaihtoehtona Fiinixille ja oppilaitokselle

Opiskelija voi jo opintojensa aikana perustaa itselleen toiminimen ja siirtyä perinteisestä opiskelusta koulutuksen järjestäjän tiloista oppisopimuskoulutukseen hius- ja kauneudenhoitoalan yritykseen yrittäjän oppisopimuksella. Yrittäjän oppisopimuksella opiskellessaan hänelle tehdään henkilökotainen osaamisen kehittämissuunnitelma eli HOKS, johon tunnustetaan, tunnistetaan ja kirjataan jo olemassa oleva osaaminen. Tämän lisäksi tähän kirjataan eli tehdään suunnitelma siitä, miten puuttuva osaaminen hankitaan ja missä. Opintojen etenemisen kannalta myös näyttöjen aikataulutus kirjataan suunnitelmaan. Tämän HOKSin ja oppisopimuksen tekemisen

avulla määritellään opiskelijalle yksilöllisesti opintojen kesto ja toimintasuunnitelma koko oppisopimuksen ajalle.

Opiskelija toimii yrityksessä yleensä, sopimusyrittäjänä eli hän tekee yrityksen varsinaisen yrittäjän kanssa sopimuksen siitä, että kuinka monta prosenttia hänen tekemästään työtulosta kassaan kuukauden aikana varsinainen yrittäjä veloittaa vuokra-, aine-, väline-, tarvike-, markkinointi ja muina kuluina. Hiusyrittäjät ry:llä on tarjolla valtakunnallinen malli sopimusyrittäjyyteen varsinaiselle yrittäjälle. Tässä sopimusyrittäjämallissa vuokran, aineiden, tarvikkeiden ja laitteiden käytön osuus sopimusyrittäjän työtulosta on 40% varsinaiselle yrittäjälle. Loput 60% työtulosta tilitetään sopimusyrittäjälle, josta hän hoitaa itse omat vero, vakuutus, yrittäjäeläkemaksu, arvonnäkövero sekä muut velvoitteensa itse.

Tätä samaa mallia hyödynnetään kauneushoitoloissa ja parturi-kampaamoissa, prosenttiosuuksien jako on jokaisen yrittäjän henkilökohtaisesti sopimuksessa sovittava asia. Yleisesti kuitenkin, voidaan todeta, että samassa yrityksessä sopimusyrittäjäprosentit ovat yhtäläiset kaikille yrittäjille. Poikkeuksena on yleensä yrittäjänä aloittava opiskelija ja juuri valmistunut ammattilainen, jolloin voidaan sopia hieman sopimusyrittäjälle huokeammasta ja edullisemmasta prosenttiosuusjakaumasta. Toisaalta taas kauneushoitoalan hoitoloissa laite-, tuote- ja väline ym. korkeammat käyttökustannukset saattavat aiheuttaa sen, että heillä tuo prosenttijakauma on 50%/50% kummallekin sopimuksen osapuolelle.

Toinen yrittämisen vaihtoehto oppisopimuksella yrityksessä oppimiselle on ns. vuokratuoliyrittäjäyys. Tässä opiskelija tai työntekijä maksaa käyttämästään työpisteestä ym. yhteiskäytössä olevista koneista ja laitteista sekä muusta mahdollisesta erikseen sovittuun kuten esimerkiksi yhteismarkkinoinnista vuokraa kiinteän summan kuukaudessa. Tämän vuokrasumman suuruus vaihtelee suuresti riippuen siitä onko vuokratuolipaikka isossa vai pienessä kaupungissa, maakunnassa tai keskeisellä paikalla vai hieman sivummassa sijainnillisesti. Vuokratuolin hinnat lähtevät aina 500€ kuukaudessa ja siitä ylöspäin. Vuokratuolisopimuksessa sovitaan hyvin yksityiskohtaisesti mitä vuokra pitää sisällään. Kaikki muu jää kustannettavaksi yhteisesti eli jaetaan kaikkien toimijoiden kesken.

Kolmantena vaihtoehtona on kevytyrittäjyys, jossa toinen yrittäjä laskuttaa varsinaista yrittäjää palveluksista jonkun laskutusyrityksen kautta. Tämä malli ei ole hius- ja kauneudenhoitoaloilla saanut edellisten kaltaista sijaa, koska toimii parhaiten vain keikkatyötä tehtäessä. Hius- ja kauneudenhoitoaloille on tyypillisempää keikkaluonteista työtä pidemmät yrittäjyys ja oppisopimussuhteet. Lisäksi pitkäjänteisemmän työn ja palvelun tarjoaminen samassa toimipaikassa on jatkuvien asiakassuhteiden luomiseksi tärkeää.

Neljäntenä vaihtoehtona on osuuskuntayrittäjyys, jossa opiskelija toimii sopimusyrittäjänä ja osuuskunta laskuttaa hänen kuukauden aikana tekemästään tulosta sopimusyrittäjäsopimuksessa sovitun prosenttiosuuden. Edellä mainitun lisäksi osuuskunta hoitaa ns. työnantajan velvoitteet sekä muut verokortin velvoittamalla tavalla ja tämän jälkeen maksaa osuuskuntayrittäjälle palkkana loput hänen työtulostaan. Osuuskuntayrittäjän kanssa voidaan tehdä yrittäjän oppisopimus, vaikka hänellä ei omaa varsinaista y-tunnusta olekaan, osuuskunnan y-tunnus on yhtäläisesti kaikkien osuuskunnassa työskentelevien käytössä ja mahdollistaa näin yrittäjän oppisopimuksen.

6.4 Yritteliäisyyteen ja työelämäosaamiseen oppiminen Fiinix-Salongissa ja Fiinix-Helmessä

Fiinix-Salonki ja Fiinix-Helmi ovat kuten aiemmin on tullut esitettyä Sataedun hius- ja kauneudenhoitoalojen aitoja työpaikalla oppimisen ympäristöjä, joissa opiskelijoilla on jaettu vastuu tiiminä yhdessä ohjaajan kanssa toiminnan pyörittämisestä kokonaisuudessaan. Fiiniksissä tavoitellaan työelämänkaltaisia aukioloaikoja, mahdollistetaan yrittäjyys sopimusyrittäjänä oppilaitoksen kanssa opintojen aikana sekä mahdollisuuksien mukaan myös opintojen jälkeen esimerkiksi kesä tai kausityönä ennen varsinaista työelämään siirtymistä. Opiskelijoille tarjotaan Fiinixiä mahdollisuutena käyttää ponnahduslautana yrittäjyyteen ja työelämään yleensä.

Fiinixit ovat avoinna yhtenä tai kahtena päivänä viikossa aamusta iltaan, hius- ja kauneudenhoitoalan yritysten paikallisia aukioloaikoja mukaellen. Fiinixiin jäävät

työskentelemään ne opiskelijat, jotka haluavat yrittäjyysopintoja syventää opinnoissaan (valinnaiset tutkinnot 1 tai 2) ja tai ne jotka ovat kiinnostuneita opintojen jälkeen perustamaan yrityksen tai toimimaan yrittäjinä. Toisaalta Fiinixit mahdollistavat erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimisen ja ohjaamisen pienemmässä ryhmässä ja oppilaitoksen työntekijöiden ominaisuudessa yrittäjyyden sijaan. Fiinixit ovat moninaisuudessaan pienryhmän työskentelyä parhaimmillaan, ammatin oppiminen ja siinä toimiminen päätavoitteena. Yrittäjyys ja yrityksessä toimiminen ovat Fiinixin tarjoama mahdollisuus yrittäjyyskokeiluihin oppilaitosympäristössä.

Fiinixissä toimivat ohjaajina alan ammatinopettajat ja ammatilliset ohjaajat ennakoon sovitusti ja sovittujen aikataulujen mukaisesti. Fiinixissä on käytössä oppilaitoksen tilat-, koneet-, laitteet, aineet- ja muut tarvikkeet. Oppilaitoksen kassa ja pankkikorttijärjestelmät sekä ajanvaraus ovat luonnollisesti opiskelijoiden käytössä. Sopimusyrittäjät, jotka työskentelevät Fiinixissä, tekevät oppilaitoksen kanssa tuon sopimusyrittäjyysopimuksen. Oppilaitos veloittaa opiskelijan työtulosta vuokran %-osuuden ja maksaa lopun %-osuuden Osuuskunta Sataprolle, joka hallintokulujen, verojen ym. työnantajan maksujen jälkeen maksaa opiskelijalle palkkana lopun. Prosentti-osuuksien jakona on oppilaitoksessa käytetty 20%/ 80%, eli vuokrana 20% ja loput 80% Osuuskunta Sataprolle, joka maksu velvoitteiden jälkeen maksaa palkkana lopun opiskelijalle.

7 YRITTÄJYYDEN OPPIMISEN MALLI HIUS- JA KAUNEUSALOILLE

Tämän opinnäytetyön tuotoksena on malli (kts. liite 3) yrittäjyyden oppimiselle hius- ja kauneudenhoitoaloille oppilaitosympäristössä. Lisäksi työssä tulee esille vaihtoehtoisia tapoja oppia yrittäjyyttä työpaikalla tapahtuvana oppimisena eri yrittämisen muotojen ja oppisopimuksen kautta. Sataedussa toteutettavaa Fiinix-mallia tullaan tulevaisuudessa yhä enemmän hyödyntämään hius- ja kauneudenhoitoalan

opintojen yrittämisen opetuksessa ja yrittäjyyteen oppimisessa. Fiinix-malli toteutettuna osuuskunnan kautta soveltuu useille opintoloille sovellettuna omassa ja myös muissa oppilaitoksissa, joiden tuotteena syntyy tuotteita tai palveluja.

7.1 Opiskelijakysely

Kehittämistyön aineistona toimii hius- ja kauneudenhoitoalan opiskelijoiden Oihakkeelle tehty verkkokysely, jonka toteutettiin Google formsin avulla toukokuussa 2018. Kyselyyn osallistui yhteensä 44 hius- ja kauneudenhoitoalan opiskelijaa. Opinnäytetyön aineiston keruuna käytettiin Google Forms- kyselyä, koska sen avulla oli helppo tavoittaa kaikki opiskelijat ja koska Google on kaikille opiskelijoille tuttu ja käytössä sekä Googlen eri sovellukset ovat meillä alalla hyvin moninaisessa käytössä, mm. Google Classroom. Kysymysten avulla haluttiin saada opiskelijoiden sen hetkinen näkemys tutkittavasta asiasta. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää miten ja missä opiskelijat mieluiten suorittaisivat työssäoppimista ja kuinka moni heistä olisi kiinnostunut kokeilemaan yrittäjyyttä työssäoppimisen ohella. Kyselyssä kartoitettiin lisäksi näyttöjen suorittamishalukkuutta oppilaitoksessa. Lisäksi on huomioitu hius- ja kauneudenhoitoalan opettajien ja ohjaajien haastattelut sekä koulutuspäällikön haastattelu. Kohderyhmän valikoitumisen yhtenä perusteena oli valita sellaisia henkilöitä, jotka toimivat avainhenkilöinä sekä edustavat organisaatiossa omaa koulutusalaamme ja/tai yrittäjyyden kehittäjyyttä oppilaitoksessa.

7.2 Haastattelut

Opiskelijakyselyn lisäksi suoritettiin haastatteluja ja keskusteluja alalla toimivien opettajien ja koulutuspäällikön kanssa. Alan opettajien ja koulutuspäällikön kanssa käydyissä keskusteluissa ja haastatteluissa pohdittiin, että voidaanko työssäoppimista järjestää oppilaitoksen tiloissa. Toisena pohdittiin, että voiko oppilaitoksessa suorittaa näyttöjä ja/tai osanäyttöjä. Edellisten lisäksi keskusteltiin siitä, että voidaanko oppilaitoksen tiloissa työssäoppia yrittämällä ja voitaisiinko tätä yrittäjyyttä laajentaa myös muihin aikoihin kuin oppilaitoksen normaaliin aukioloaikaan maanantaista perjantaihin klo: 8-16. Haastatteluiden avulla pyrittiin löytämään yhteys teoreettisen tiedon

ja haastattelun tulosten välille. Edellisen pohjalta työstiettiin tavallaan yhdessä Fiinix-mallinnusta alustavasti opettajien kesken.

Kaiken kaikkiaan haastateltavia opettajia/ohjaajia sekä koulutuspäällikkö oli yhteensä viisi henkilöä. Työtehtävien ohella haastatteluun osallistuneiden työura vaihteli oppilaitoksessa ja osalla oli yrittäjätausta. Haastattelun tarkoituksena oli saada tietoa siitä, miten Fiinix Salonkia ja Helmeä on kokeiltu kuluvan vuoden aikana Kokemäellä ja Kankaanpäässä. Lisäksi opettajilta kysyttiin sitä, kuinka opiskelijat ovat olleet paikalla ja miten Fiinixeihin on riittänyt asiakkaita sekä miten pidennetyt asiakaspalveluajat on otettu vastaan. Lopuksi kysyttiin ideoita Fiinix-toiminnan kehittämiseksi. Mukana oli sekä nuorten- että aikuispuolen opetushenkilöstöä. Tutkimusjoukkoa lähestyttiin aluksi tiimipalaverissa ja sähköpostitse, jossa kerrottiin tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta. Haastatteluun osallistujien kanssa sovittiin ryhmäkeskustelusta ja mahdollisesti vielä henkilökohtaisesta haastattelusta.

7.3 Taustatiedot kyselyyn ja haastatteluun osallistuneista

Kyselyyn osallistui jatkavia hius- ja kauneudenhoitoalan opiskelijoita yhteensä 44. Opiskelijoiden ikä vaihteli 16-22 vuoden välillä. Opiskelijoilla oli lähtökohtaisesti eri tasoista tietoa ja kokemusta työssäoppimisesta tai yrittäjyydestä. Opiskelijoita informoitiin ennakkoon tulevasta kyselystä ja siihen liittyvästä kehittämistehtävästä. Opiskelijoille lähetettiin kysely henkilökohtaisesti sähköpostilla ja heillä oli mahdollisuus vastata kyselyyn itsenäisesti koulun ulkopuolisella ajalla.

7.4 Tutkimustulokset

Google Forms-kyselyn perusteella kerättiin tietoa opiskelijoilta siitä, kuinka moni olisi halukas tekemään työssäoppimista oppilaitoksessa. Vastaajista 50% oli kiinnostunut työssäoppimisesta oppilaitoksessa. Vastaajista 33,3% oli työssäoppimispaikka, jossa halusivat jatkaa. Vastaajista 16,7% eivät olleet halukkaita työssäoppimaan oppilaitoksessa.

Toisena kartoitettiin tarvetta ja halukkuutta suorittaa näyttöjä oppilaitoksessa. Vastaajista 72,7% oli halukkaita suorittamaan näyttöjä oppilaitoksessa. Vastaajista 18,2 % suorittavat näytöt työpaikallaan. Loput 9,1% eivät ainakaan haluaisi suorittaa näyttöjä oppilaitoksessa.

Kolmantena kysyttiin halukkuutta työssäoppimiseen oppilaitoksen tiloissa eri rooleissa. Vastaajista puolet eli 50% olivat halukkaita suorittamaan työssäoppimista oppilaitoksessa opiskelijan roolissa. Vastaajista 8,3% oli kiinnostuneita kokeilemaan osuuskuntayrittäjyyttä oppilaitoksen tiloissa työssäoppimalla. Loput 41,7% opiskelijoista halusivat suorittaa työssäoppimista työpaikalla perinteisesti opiskelijan roolissa. Neljäntenä kysyttiin opiskelijoiden mielipidettä mahdollisuudesta työssäoppimiseen oppilaitoksessa yleisellä tasolla. Vastaajista 75% piti sitä hyvänä vaihtoehtona, kun taas puolestaan 25% piti työssäoppimipaikkaa parempana vaihtoehtona.

Viidentenä selvitettiin opiskelijoiden halua lisäinformaatioon osuuskuntayrittämisestä ja yrittämisestä yleisesti. Vastaajista 58,3% halusi lisäinformaatiota osuuskuntayrittäjyydestä sekä yrittäjyydestä yleensä. Vastaajista 41,7% eivät kaivanneet lisäinformaatiota kummastakaan edellä mainitusta.

Kuudennessa kysymyksessä selvitettiin kiinnostusta työskennellä osuuskuntayrittäjänä oppilaitoksen Helmessä tai Salongissa. Vastaajista 47% eivät olleet kiinnostuneita työskentelemään oppilaitoksen Helmessä tai Salongissa. Puolestaan 25% vastaajista oli kiinnostunut työskentelemään Oppilaitoksen Helmessä ja Salongissa iltaisin ja viikonloppuisin. Lisäksi 25% opiskelijoista oli kiinnostunut työskentelemään edellä mainituissa silloin kun muut opiskelijat ovat yhteisiä tutkinnonosia suorittavissa opinnoissa tai työssäoppimispäivinä. Vastaajista 8,3% työskentelee mieluiten yrityksessä työssäoppimassa.

Viimeisenä haluttiin selvittää opiskelijoiden asiakaspalvelun kehittämiseen ja vapaa sana liittyviä ajatuksia avokysymyksellä. Näin opiskelijat vastasivat: “Lisää asiakaspäiviä. Enemmän mainostusta Kankaanpään ulkopuolellekin. Facebook aktiiviseen käyttöön, instagram myös, mainostusta lisää! Mainostamiseen panostaminen, esimerkiksi lehti tai netti ilmoitus. Syksyksi 2018 minulla on harjoittelupaikka, mutta kevääksi 2019 ei ole, joten todella hyvä vaihtoehto. Syksyllä 2018 perjantaita oli meille

merkitty koulupäiviksi, olisiko silloin mahdollista työskennellä Helmessä? Kankaanpäässä vain muutama paikka, johon pääsee harjoitteluun! ”

7.4.1 Käyttöönotto ja jalkauttaminen toiminnan osaksi

Sataedu Kokemäellä on kevään ja kesän 2019 aikana toteutettu hius- ja kauneudenhoitoalojen täydellinen siirto ja uusien tilojen remontti päärakennukseen sosiaali- ja terveysalan kanssa yhteisiin tiloihin. Tilat saatiin käyttöön 16.9.2019. Tilajärjestelyjen lisäksi hius- ja kauneudenhoitoalalla tapahtui syksyllä lähes täydellinen opettajien vaihtuminen. Yksi hiusalan lehtori jäi vuorotteluvapaalle, toinen palasi takaisin Kokemäen toimipaikkaan, työskenneltyään edellisen vuoden lähes kokonaan Kankaanpään toimipaikassa. Vuorotteluvapaan sijaiseksi tuli parturi-kampaaja ja pitkäaikainen yhteistyökumppanimme, joka on toiminut vuosia työpaikkaohjaajanamme. Kauneudenhoitoalaa muutaman vuoden hoitaneet sijaiset jäivät pois ja pitkäaikaiset muualla ja muissa tehtävissä olleet kauneudenhoitoalan opettajat palasivat tehtäväänsä, mutta vaihtoivat toimipaikkoja keskenään. Tällä hetkellä uusien tilojen käyttöönotto, uusi tiimi ja uuden opetussuunnitelman 1.9.2018 mukainen uusien aloittaneiden opetus, samalla vanhojen valmistuvien ohjaaminen ja oppisopimusopiskelijoiden opetuksen yhteensovittaminen on vienyt koko opettajatiimin resurssit täydellisesti.

Fiinix-Helmi ja Fiinix-Salonki ovat toimineet tällä hetkellä oppilaitoksemme normaalina työssäoppimispaikkana ja oppimisympäristönä. Kysely vahvisti opettajien näkemystä siitä, että oppilaitoksessa tapahtuva työpaikalla oppiminen on mahdollistettava yhdeksi vaihtoehdoksi yritysten ohella. Opiskelijoilla on halu kokeilla yrittäjyyttä ja suorittaa joitain näyttöjä oppilaitoksessa, joihin ei työpaikalla löydy välineistöä esimerkiksi kasvojen erilaiset laitehoidot, kylpylä sekä vartalohoidot. Lisäksi kyselyn perusteella oppilaitos nähtiin paikaksi, jossa voisi työskennellä myös kouluajan ulkopuolella. Osuuskuntayrittäjyys on kyselyn jälkeen herättänyt opiskelijoissa runsasta kiinnostusta ja muutama opiskelija aloitti sen seurauksena ennen kesää 2019 osuuskuntayrittäjänä kesätyöpaikassaan. Heistä pari opiskelijaa on jatkanut läpi syksyn viikonloppu ja keikkatöissä yrityksessä osuuskunnan kautta.

Yrittäjyyden ja koko Fiinix-toiminnan jalkauttaminen mallin mukaisesti etenee pienin askelin aloittavien opiskelijoiden opintojen edetessä. Malli (kts. liite 3) on hyväksytty tiimissä ja käyttöön ottoa harjoitellaan pienin askelin esimerkiksi erilaisina pop-up tapahtumina, Helmi- ja Salonki-iltoina sekä mahdollisina pidempinä yhtämittaisina työssäoppimisjaksoina joidenkin opiskelijoiden kanssa. Osa opiskelijoista haluaa edelleen keskittää työssäoppimisensa ulkopuolisiin yrityksiin ja mahdollisesti työllistyä sen kautta joko palkalliseksi tai yrittäjänä.

7.4.2 Tulosten mallintaminen eri opintoaloille

Tämän opinnäytetyön mallia (kts. liite 3) ja ideologiaa on esitelty eri projektien yhteydessä myös muille opintoaloille. Muut opintoalat ovat olleet mallista kiinnostuneita ja on pohdittu, miten heidän opintoalalla esimerkiksi osuuskuntayrittäjyyttä oppilaitoksen oppimisympäristössä voitaisiin hyödyntää. Tulevaisuudessa on selvää, että oppilaitoksen tilojen käyttöastetta tullaan lisäämään ja hyödyntämään ulkopuolisten toimijoiden tai yrittäjien käyttöön, koulutukseen sekä erilaisten tapahtumien järjestämiseen.

Mallintamisen ideoita; oppilaitoksen autokorjaamopalvelut osuuskuntayrittäjien avulla työssäoppimisjaksolla, oppilaitosten opiskelijakahviloiden palvelut osuuskuntayrittäjien avulla työssäoppimisjaksolla. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhoitoalan opiskelijat voisivat järjestää iltistoimintaa oppilaitoksen tiloissa alakoulun oppilaille tai vastaavasti aamupäivisin senioreille toimintapajoja oppilaitoksessa osuuskunnan kautta työssäoppien. Erilaisissa oppilaitoksen ja eri sidosryhmien tapahtumissa opiskelijat voisivat opiskelijatiimeinä järjestää pop-up yrittäjyyteen perustuen omia palvelupisteitään, tuoreimpana esimerkiksi Pop-up Kokemäki-tapahtuma 29.11. – 5.12.2019, Kokemäen liikekeskuksen tiloissa. Tapahtumaa ovat organisoimassa Kokemäen Yrittäjät ry, Kokemäen kaupunki ja Prizztech Oy.

7.4.3 Kehittämistyön tulevaisuus

Tämän opinnäytetyön perusteella voidaan todeta, että jatkokehittämiselle ja tutkimiselle on tarvetta, jotta jokaista toteutunutta Fiinix-Helmi ja/tai Fiinix-Salonki

yrittäjyysjaksoa varten voidaan parantaa havaittuja puutteita tai kehittää palveluja edelleen. Työssäoppiminen yrittäjänä ja siihen liittyvien valmiuksien oppiminen ei tapahdu itsestään. Osuuskunnassa työskentely alkuvaiheessa vaatii kattavaa opettajien osuutta, ja panosta toiminnan aloituksesta sekä toteutuksesta. ”Toisaalta taas opettajan vastuu on suuri, ennen kuin nuoret opiskelijat oppivat ja sisäistävät toiminnan ja kykenevät ottamaan vastuuta toiminnasta, opettajan siirtyessä enemmän oppimisen mahdollistajaksi ja ohjaajaksi.” (Kallionpää 2014, 101.) Tämän tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että opettajan on itse innostuttava Fiinix-ajattelusta, mallista sekä yrittäjyydestä koska, oppilaitoksen Fiinix-Helmi tai Fiinix-Salonki ei pyöri ilman ammattitaitoista ohjaajaa ja/tai opettajaa sekä asiantuntevaa ja innostunutta aikuista.

Toisaalta taas Fiinix-Helmi ja Fiinix-Salonki tarvitsevat innostuneet opiskelijat, jotka ovat itse valmiita ideoimaan ja kehittämään omaa yrittäjyyttään. Fiinix-oppimisympäristöt voidaan nähdä ponnahduslautana yrittäjyyteen, oppilaitoksen tiloissa on opintojen aikana ja valmistumisen jälkeen turvallista kokeilla yrittäjyyttä ennen varsinaiseksi yrittäjäksi oppilaitoksen ulkopuolella ryhtymistä. Fiinix-oppimisympäristöt mahdollistavat toisaalta myös erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden työssäoppimisen pienemmässä ryhmässä tutussa oppilaitosympäristössä joko työssäoppien opiskelijan roolissa tai osuuskuntayrittäjänä mahdollisesti myöhemmin. Hius- ja kauneusalan opiskelijat ovat opiskelemaan tullessaan osa vasta 15-vuotiaita ja suurella osalla ei ole edes kesätyökokemusta, näin oppilaitosympäristö ensimmäinen työpaikan kaltainen toimintaympäristö, jossa he suorittavat ja harjoittelevat asiakaspalvelua.

Kehittämistyön jatkoa tulevaisuudessa tapahtuu varmasti aivan normaalin oman työn kehittämisen kautta jokaisella alan opettajalla. Toisaalta taas on jo käynnissä olevia sekä tulevia eri oppilaitosten yhteistyössä ja erikseen toteutettavia projekteja, joiden avulla yrittäjämäisen oppimisympäristön mallia joiltakin osin ainakin tulevaisuudessa pystytään kehittämään ja viemään eteenpäin esimerkiksi digitalisuuden ulottuvuus.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Tämän opinnäytetyöni avulla minun oli mahdollista hyödyntää aiemmin toteutettuja yrittäjyyden kehittämishankkeita kehittäessäni edelleen yrittäjämäistä oppimisympäristöä hius- ja kauneudenhoitoalalle Sataedussa. Opettajan rooli on ratkaiseva, kun halutaan tukea ja edistää opiskelijan yrittäjämäistä ajattelua ja toimintaa sekä yritystoimintaa pohtivaa opiskelijaa. Opettajan on tunnettava erilaiset yrittämisen vaihtoehdot ja ohjata opiskelijaa hänen omien vahvuuksiensa mukaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen suunnitelman kautta yksilöllisille opiskeluväylille, jotka tukevat hänen tavoittelevaansa yrittäjyyttä mahdollisesti jo opintojen aikana.

Erilaisilla pedagogisilla ratkaisilla kuten, pop-up tapahtumilla yleisesti tai Fiinix-Helmessä ja Fiinix-Salonkissa sekä yrittäjänä työpaikalla tapahtuvana oppimisena sekä oppisopimuksella omassa yrityksessä voidaan erinomaisesti edistää yrittäjyyskasvatusta ja yrittäjyyden oppimista Sataedun hius- ja kauneudenhoitoalalla. Hius- ja kauneudenhoitoalan opetussuunnitelman yrittäjyyteen suuntautuvia tutkinnonosia ovat Yritystoiminnan suunnittelu 15 osp ja/tai Yrityksessä toimiminen 15 osp. Edellä mainituissa käydään läpi työelämä- ja yrittäjyyden osaamistaitoja, joita tarvitaan siirryttäessä työelämään joustavasti opintojen aikana tai niiden jälkeen.

Tämän opinnäytetyön aikana olosuhteet työn tekemiselle, demonstroimiselle ja erilaisille kokeiluille vaihtelivat suuresti. Alkuperäinen suunnitelma ei toteutunut sellaiseenaan, vaan voidaan todeta osakokeiluita suoritetuksi. Osakokeilut osoittautuivat onnistuneiksi ja innostivat opiskelijoita sekä opettajia toimimaan eri tavalla normaaliin verrattuna. Tästä johtuen uskon, että tämän mallin käyttöönotto vaatii jatkokehittämistä ja kokeilua täysipainoisesti eri muodoissaan oppilaitoksella sekä yrityksissä yrittäjyyttä oppimalla.

Olen tyytyväinen siihen, että valitsin juuri tämän aiheekseni sen ajankohtaisuuden ja opetussuunnitelmassakin yrittäjyyden painotusten vuoksi. Toimin toimipaikassani tutkintovastaavana ja yrittäjyysmentorina. Voin todeta, että oma ammatinkuvani kehittyi tutkimuksen tekemisen myötä. Opin opinnäytetyöni kautta ymmärtämään yrittäjyyden

ulottuvuutta hius- ja kauneudenhotoalan opinnoissa paremmin. Pystyn työssäni huomioimaan saamiani tutkimustuloksia ja kehittämään yrittäjyyden oppimista ja Fiinix-ideologian mallia uudella opiskelijälähtöisemmällä tavalla.

Jatkotutkimuksissa olisi mielenkiintoista selvittää, miten tähän tutkimukseen osallistuneiden, Fiinix-oppimisympäristöissä työskennelleiden ja erityisesti osuuskuntaan valmistumisen jälkeen jääneiden ja oppisopimuksella osuuskunnan kautta opiskelleiden opiskelijoiden suunnitelmat oman yrityksen perustamisesta ovat toteutuneet. ”Tulevaisuudessa olisi hyvä selvittää osuuskuntaan valmistumisen jälkeen jääneiden entisten opiskelijoiden kokemuksia siitä, miten he ovat kokeneet yrittäjänä toimimisen koulun tiloissa, mitä haasteita ja kehittämistä sekä onnistumisia toiminta on saanut aikaan.” (Kallionpää 2014, 106.)

Kehittämistyön tuloksena syntyi malli yrittäjyyden oppimisympäristöksi, jonka avulla voidaan oppilaitosympäristössä toteuttaa opetussuunnitelman mukaisia yrittäjyysopintoja ja toteuttaa työpaikalla tapahtuvaa oppimista yrittäjänä. Jatkokehittämiseen edellä mainittujen lisäksi voitaisiin luoda valmennusprosessimalli, joka tukee yrittäjyyden oppimista Fiinix-Helmessä tai Fiinis-Salongissa sekä mahdollisesti yrittäjänä työpaikalla opintojen aikana.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino

Antikainen A., Rinne, R., Koski, L. 2009. Kasvatussosiologia. Helsinki: WSOY.

Felin, A., Kollár, N., Koistilainen, H., Marjanen, P., Martikkala, P., Mikkola, M., Nieminen, L. 2018. Kokemuksia tuloksellisesta yrittäjyyskasvatuksesta, työkaluja opettajille ja inspiraatiota opiskelijoille. Pori: Satakunnan Ammattikorkeakoulu, Sarja B, Raportit 6/2018 ISSN 2323-8356 | ISBN 978-951-633-250-8 (verkkojulkaisu)

Fiet, J. O. (2000b): The Pedagogical side of teaching entrepreneurship. Journal of Business Venturing, 16, 101–117.

Frisk, T. (toim.) 2010. Oppimisympäristöjä avartamassa. Oivalluksia, ideoita ja esimerkkejä oppimisympäristöiksi ammatillisessa koulutuksessa. Opetushallitus: Opetus- ja käsikirjat 2010:1.

Hannula, H. Ammatillinen opettajankoulutus yrittäjyyskasvatusta kehittämässä. Viitattu 21.10.2019. <https://www.docplayer.fi>

Hakkarainen, K., Lonka, K., Lipponen, L. 1999. Tutkiva oppiminen. Älykkään toiminnan rajat ja niiden ylittäminen. Helsinki: WSOY.

Hassinen, J., Välinoro, T. 2018. Kokeile tiimioppimista. 2018 Tiimiakatemia Global (Partus Oy), Suomi.

Heinilä, H., Kalli, P., Ranne, K. 2009. (toim.) Tutkiva oppiminen ja pedagoginen asiantuntijuus. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Hirsjärvi, S., Hurme, H. 2014. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Hytti, U. & O’Gorman, C. (2004): “What is enterprise education?” An analysis of the objectives and methods of enterprise education programmes in four European countries 2004. Education + Training, 46:1, 11–23.

Jyväskylän yliopisto www.sivut. Viitattu 10.5.2019. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/maarallinen-analyysi>

Jolkkonen, J. (2017). Tiimiakatemia www.sivut , viitattu 10.5.2019. <https://tiimiakatemia.com/underground/kenttatarinoita/jari-jolkkonen/>

Kallionpää, S. (2014). Yrittäjyyden oppiminen osuuskunnassa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Koiranen, M. & Peltonen, M. (1995): Yrittäjyyskasvatus. Ajatuksia yrittäjyyteen oppimisesta. Tampere: Konetuumat.

Kopakkala, A. (2011). Porukka, jengi, tiimi - ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kurvinen, A & Juvonen, P. (2018): Digityökalut luontevasti haltuun. Viitattu 4.10.2018. <https://uasjournal.fi/tag/tiimiyrittajyys/>

Kuuskorpi, M. (2012). Tulevaisuuden fyysinen oppimisympäristö - käyttäjälähtöinen muunneltava ja joustava opetustila [Tulevaisuuden fyysinen oppimisympäristö - Käyttäjälähtöinen muunneltava ja joustava opetustila]. Turku: Painosalama Oy.

Kyrö, P., Ripatti, A. 2006. Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia. Tampere: Tampereen yliopisto.

Kyrö, P. (2006a): Yrittäjyyden opetuksen uudet tuulet. Teoksessa Kyrö, P. & Ripatti, A. (toim.), Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia, s. 10–30. Tampereen yliopisto, Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulu. Yrittäjyyskasvatuksen julkaisusarja 4/2006.

Lukka, K. 2006. Konstruktiivinen tutkimusote: luonne, prosessi ja arviointi. Kirjassa Rolin K., Kakkuri-Knuuttila M. & Henttonen E. Soveltava yhteiskuntatiede ja filosofia. Gaudeamus kirja Oy, Yliopistokustannus University Press Finland, Helsinki, 111–134.

Manninen, J., Burman, A., Koivunen, A., Kuittinen, E., Luukannel, S., Passi, S., Särkkä, H. 2007. Environments that Support Learning. An Introduction to the learning environments approach. Finnish National Board of Education.

Määttä, K. & Laaksonen, H. 2005. Opinto-ohjaajat ohjauksen ristiaallokossa. Teoksessa J. Helander (toim.) Ohjaus aallon harjalla. Inspiraatioita ja innovaatioita ammatillisen opinto-ohjauksen kenttään. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja 1/2005, 11–19.

Nuikkinen, K. (2005). Terveellinen ja turvallinen koulurakennus. Saarijärvi: Opetushallitus.

Ojasalo, K., Moilanen, T., Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät: uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOY

Ojasalo, K., Moilanen, T., Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät, uudenaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Opetusministeriö. 2009. Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat. Helsinki: Yliopistopaino.

Opetushallitus. 2014. Viitattu 10.5.2019. <https://www.imatra.fi/uutinen>

Opiskelijayrittäjyys www-sivut Viitattu 4.10.2018. <https://opiskelijayrittajyys.fi/opiskelijayrittajyys/opiskelijan-yritysmuodot/>

Puolimatka, T. 2002. Opetuksen teoria, konstruktivismista realismiin. Helsinki: Tammi.

Remes, L. 2007. Yrittäjyyskasvatus ja oppimismenetelmät. Teoksessa M. Suvanto, J. Halme & S. Leväniemi (toim.) Yrittäjyyskasvatus kouluissa. Rauma: Karhukopio, 21-27.

Ristimäki, K. 2004. Yrittäjyyskasvatus. Hamina: Oy Kotkan kirjapaino Ab.

Ropo, E., Gustafsson, A-M. 2008. Elämäkerrallinen näkökulma ammatilliseen ja persoonalliseen identiteettiin. Teoksessa: Kotila, H. Mäki, K. (toim). 2008. Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Aikuiskasvatuksen 46.vuosikirja. Vantaa: Hansaprint 50-77.

Sataedun www-sivut, Viitattu 13.6.2018. <https://sataedu.sharepoint.com/sites/tyotilat/OI2017>

Sataedun www-sivut, Viitattu 3.1.2018. https://sataedu.fi/blog/7662/yritysjyys_on_osa_ammattillisen_koulutuksen_arkipaivaa_sataedussa

Satapro:n www-sivut. Viitattu 3.1.2018. <http://www.satapro.fi/>

Seikkula-Leino, J. 2009. Kumppanuusmalli vahvistamassa aikomuksia yrittäjyyskasvatukseen. Teoksessa Yrittäjyyskasvatuksen muotoutuva maisema Yrittäjyyskasvatuksen identiteettiä rakentamassa N:o 176. J. Kansikas, P. Kyrö, J. Seikkula-Leino, Toim. T. Römer-Paakkanen. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 52 - 64.

Suomen palkkalaskenta Oy www-sivut , Viitattu 4.10.2018. https://www.palkkaus.fi/cms/article/mika_on_toiminimiyritystaja

Tuotantotalouden verstaasit www-sivut , viitattu 10.5.2019. <http://www.tuotantotalous.com/osuuskunta-ja-osuuskuntayrittämisen-edut/>

Viljanen, M. 2017. Yrittäjyyskasvatuksen edistäminen Tredussa. Laurea AMK

Vänskä, K., Laitinen-Väänänen, S., Kettunen, T. & Mäkelä, J. 2011. Onnistuuko ohjaus? Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen. Helsinki: Edita.

Wikipedia www-sivut Viitattu 4.10.2018. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Tiimiyritt%C3%A4jyys>

Utriainen, V. Ahlman, S. & Ruskovaara, E. 2017. Yrittäjyyskasvatus kiinnittää opetuksen yhteiskunnan ajankohtaisiin teemoihin. Helsinki: Opetushallitus

Yesverkosto www-sivut , viitattu 10.5.2019. <https://yesverkosto.fi/mita-yritysjyyskasvatus-on>

Yritystoiminta www-sivut , viitattu 10.5.2019. <http://www.tieto.osaavayrittaja.fi/yritystajyys>

OPISKELIJAKYSELY:

TYÖSSÄOPPIMAAN OPPILAITOKSEEN SYKSYLLÄ 2018

1. Olen kiinnostunut työssäoppimisesta oppilaitoksessa syksystä 2018?

kyllä

en

minulla on jo työssäoppimispaikka

2. Olen kiinnostunut suorittamaan joitain näyttöjä oppilaitoksessa syksystä 2018?

kyllä

en

suoritan kaikki näytöt työssäoppimispaikassani

3. Olen kiinnostunut työssäoppimisesta oppilaitoksessa syksystä 2018?

opiskelijan roolissa

kokeilemaan osuuskuntayrittäjyyttä ("palkallisena")

toimin mieluummin työssäoppimispaikassa opiskelijan roolissa

toimin työssäoppimispaikassa osuuskunta- tai toiminimiyrittäjänä

4. Työssäoppimismahdollisuus oppilaitoksessa syksystä 2018?

on hyvä vaihtoehto

työssäoppimispaikka mielestäni parempi

5. Haluan lisäinfoa osuuskuntayrittämisestä tai yrittämisestä yleisesti?

kyllä

en

6. Olen kiinnostunut toimimaan osuuskuntayrittäjänä oppilaitoksen Helmessä tai Salongissa?

loma-aikoina

iltaisina ja viikonloppuisin

työssäoppimispäivinä tai kun muut ovat yto-opinnoissa

työskentelen em. aikoina yrityksessä

en ole kiinnostunut

7. Ehdotuksiani oppilaitoksen asiakaspalvelun kehittämiseksi (sana vapaa)

OPETTAJA/ OHJAAJA/ KOULUTUSPÄÄLLIKKÖKYSELY/
PUOLISTRUKTUROITU HAASTATTELUN/KESKUSTELUN RUNKO:

TYÖSSÄOPPIMAAN OPPILAITOKSEEN SYKSYLLÄ 2018

1. Mielestäni oppilaitoksessa voitaisiin järjestää työssäoppimista syksystä 2018?

kyllä

ei

perustelu:

2. Mielestäni oppilaitoksessa voitaisiin järjestää näyttöjä tai osan näytöistä syksystä 2018?

kyllä

ei

perustelu:

3. Oppilaitoksen parturi-kampaamo-kauneushoitolassa voitaisiin työssäoppimista kokeilla yrittämällä?

kyllä

ei

perustelu:

4. Oppilaitoksen parturi-kampaamo-kauneushoitola voisi olla työssäoppijoiden/yrittäjien käytössä myös

iltaisina ja viikonloppuisin

loma-aikoina

ei lainkaan

perustelu:

5. Olen kiinnostunut toimimaan ohjaajana oppilaitoksessa työssäoppijoille ja/tai yrittäjille (opettajat/ohjaajat)?

kyllä

en

perustelu:

6. Olen kiinnostunut selvittämään ja edesauttamaan yrittäjän ja oppilaitoksen välistä sopimusproblematiikkaa ym. yrittäjyyden mahdollistavia reunaehtoja (koulutuspäällikkö)?

kyllä

en

perustelu:

7. Ehdotuksiani oppilaitoksen asiakaspalvelun kehittämiseksi (sana vapaa)

FIINIX-MALLI HIUS- JA KAUNEUDENHOITOALA

